

časopis slovenskih delavcev

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon
311-956, 313-942
Naročnina
in prodaja 321-255
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

Ljubljana, 19. junija 1992, št. 25, letnik 51, cena 72 tolarjev

VLADA SINDIKATOM ŠE NI BLAGOVOLILA POSLATI GOSPODARSKEGA PROGRAMA

Intervju s predsednikom ZSSS Dušanom
Semoličem objavljamo na 4. strani

št. 25

POSKUSNI ZAJCI

Odprto pismo Ministrstvu za delo

V Drnovškovem gospodarskem programu je tudi predlog eskalacijske lestvice, po katerem se plače pri manj kot petodstotnem mesečnem povečanju življenjskih stroškov začasno sploh ne bi povečale.

Petodstotna mesečna dražitev pomeni 80-odstotno letno podražitev. Ali vlada resno misli, da bi (bo) lahko takšno podražitev v celoti prenesel delavec? Če ne, kaj se skriva za besedo začasno? Ali gre morda (spet) za arbitrarno odločanje o morebitnih povišanjih plač (tudi pri manj kot petodstotnih podražitvah), podobno kot se je doslej arbitrarno odločalo o povišanjih zjamčenih OD?

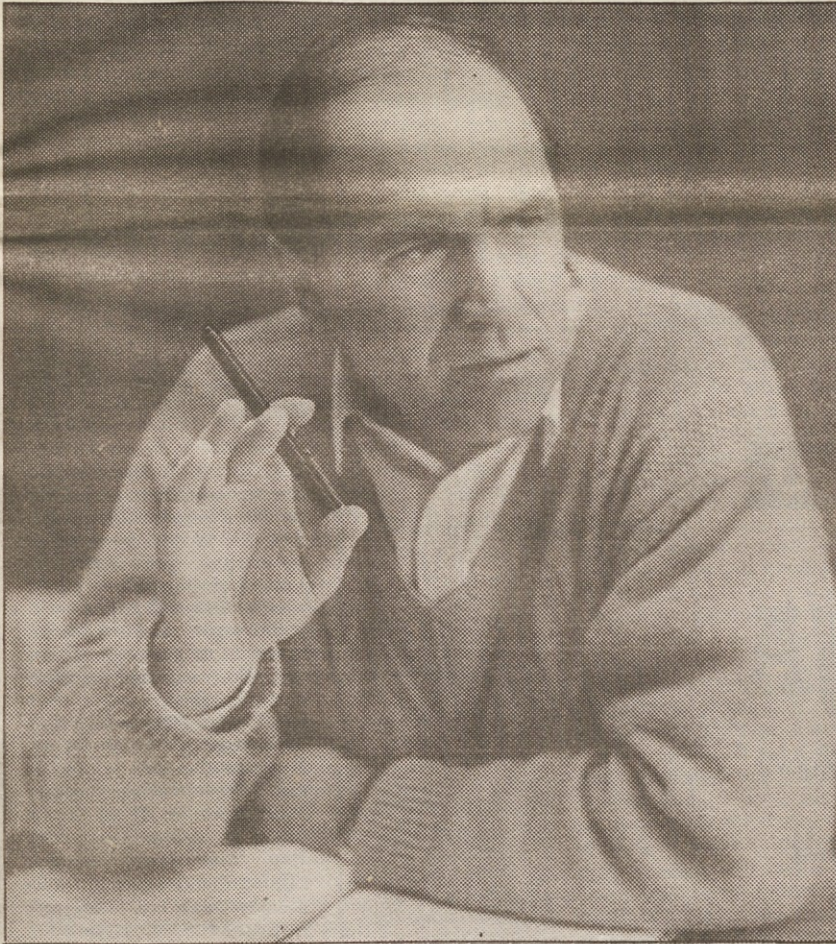
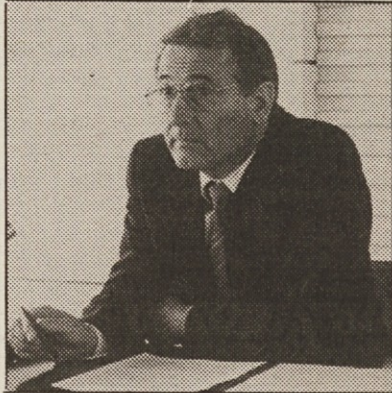
Če bi se življenjski stroški npr. povečali za 5,10 odstotka, bi se plače po napovedani eskalacijski lestvici (lahko) povečale za 4,09 odstotka. Plače bi tedaj zaostajale za 24 odstotkov. V primeru povečanja življenjskih stroškov za 4,90 odstotka, t.j. le za 0,20 odstotka manj kot v prejšnjem primeru, pa bi plače mirovale, toda za življenjskimi stroški bi zaostajale za celih 100 odstotkov. Ali ne uvidite nesmisla? Lestvica – če sploh takšna (?) – ne more biti stopničasta, ampak le zvezna!

Dalje vlada predlaga izhodiščno plačo (IOD) v višini 60 odstotkov povprečne plače v gospodarstvu. Slejkoprej se bo treba odločiti za ustrežnejši način določanja IOD – po kolektivnih pogodbah, tudi za negospodarstvo. Gre za kategorijo, ki bi morala »zagotavljati materialno in socialno varnost delavcev«, ki opravljajo najbolj enostavna dela. Vrednost IOD tedaj ne more in ne sme biti (le) statistična kategorija (70 odstotkov plače), ampak predvsem vrednost, ki zares zagotavlja »neko varnost«, pa čeravno v času prehajanja iz kriznih razmer na mizerni ravni. Med IOD v kolektivnih pogodbah in iz njih izhajajočih OD na eni strani ter dejansko izplačanimi OD – ki pa niso osnova (npr. 60 odstotkov) za IOD – pa bo tako treba v (pod)poprečnih podjetjih še določen čas poračunavati z listinami, sevé v prid delavcem.

Za izračun(avanje) IOD je možno uporabiti prenovljeno obstoječo metodologijo za vrednotenje košarice dobrin ali – kar je še bolje – kombinacijo le-te z vrednostjo košarice v nekaterih zahodnih državah, seveda z ustreznim dogovorjenim znižanjem. Če tega ni moč postoriti že letos, naj se letos pripravi vsaj metodološki instrumentarij, ki naj ga v miru in strokovno preskusimo (ne na živih ljudeh!) in uveljavimo vsaj v letu 1994.

Odgovorni v vladi, eksperimentirajte vendarle bolj strokovno kot doslej, predvsem pa ne poskušajte več svojih predlogov preskušati na živih ljudeh!

Stane Uhan

**DE, četrtek
ob 14.00**

Predsedstva sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije predlaga vladi Republike Slovenije, naj za čas po 1. 6. 1992 določi nov, višji znesek zjamčene plače v skladu s 4. členom Zakona o zjamčenih osebnih dohodkih (Uradni list RS, št. 48/1190).

Od 1. 5. 1992 dalje je zjamčena plača – minimalni znesek, ki zagotavlja materialno in socialno varnost delavcev – 18.500 tolarjev. V neto znesku torej 11.700 tolarjev. V mesecu maju so minimalni mesečni življenjski stroški za tričlansko delavsko družino znašali 37.187,50 tolarja.

Ker so se v letošnjem aprilu cene osnovnih življenjskih potrebščin povečale za 6,4 odstotka, v maju pa za 7,1 odstotka, je izpolnjen zakonski pogoj tako za redno letno (junij) kot izredno povišanje zneska zjamčene plače.

V letošnjem juniju je izhodiščna plača za I. tarifni razred (enostavna dela) 30.109 tolarjev. V skladu s 33. členom Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo (Uradni list RS, št. 31/90 in 17/91) je mogoče začasno, v primerih ogroženega obstoja organizacije oziroma delodajalca, izplačati do 20 odstotkov nižje izhodiščne plače. Za toliko nižja izhodiščna plača za I. tarifni razred je tako 24.087 tolarjev.

Predsedstvo vladi predlaga, naj upošteva navedene podatke s 1. 6. 1992 določi nov znesek zjamčene plače in s tem zagotovi socialno in materialno varnost zaposlenih.

Predlagamo, naj se hkrati povečajo denarna nadomestila brezposelnih iz zavarovanja za primer brezposelnosti.

Dušan Semolič, predsednik ZSSS

Iz vsebine

DRNOVŠKOV GOSPODARSKI PROGRAM

bomo podprli vsi – s še manjšimi mezdami, strganjem zadnjih prihrankov in še čim. Kaj nam bo prinesel in kdaj, pa je še v oblakih preberite na 7. strani

OŽIVLJANJE PODJETNIŠKE ŽILICE

v novopečenem zasebnem podjetju

13. stran

100 DELAVCEV GORENJA KOMPRESORJEV IZ ČRNOMLJA ČEZ NOČ NA CESTO IN OB LASTNINO

v Ravbarkomandi na 15. strani

V Ravbarkomandi lahko tudi preverite, ali je Danijel Starman vložil novo parlamentarno interpelacijo proti Igorju Bavčarju.

Zaustavimo norijo!

Piše: Rajko Lesjak

Predsednik slovenskega parlamenta dr. France Bučar ima še kako prav, ko danes opozarja, da nas to lahko pripelje v pravni samomor. Škoda je le, da je eden redkih. Zato klobuk dol pred tem demokratom. Vse preveč pa je »demokratov«, ki v teh zmešanih in usodnih časih molčijo in čakajo na ponovno jesensko »farbanje«. To pa očitno počenjajo zaradi slasti po oblasti. Pa recimo, da je tudi to del demokracije.

Povsem druge vrste demokracija pa je, da se prav pri vseh družbeno in državno pomembnih vprašanjih: od ekonomske in socialne politike, lastninske reforme, volilne zakonodaje, delavskih pravic, pa vse do vtikanja in ukazovanja javnim medijem, začenja volilna tekma, in to s takšnim finišem, da bo država odpovedala. Vse to nategovanje ne vidi ekonomske in socialne bede v podjetjih, tam, kjer ustvarjajo vrednost in vrečo za davke in prispevke. Tekmovanje poteka malo javno, malo za kulisami, v času, ko nihče še ni razpisal rednih ali izrednih volitev, ki jih težko pričakuje tako desna kot leva in sredinska stran. Igre in dogajanja v strukturi oblasti ne dišijo po pat poziciji, ampak po potezi, ki bo matirala državo in državljane, delavce, volilce, demokracijo, civilno družbo, pravni red itd. Vse te poteze bodo s takšnim obnašanjem stranke naredile v najvišjem organu oblasti, in to samo zaradi oblasti nad ljudmi. Po svoje je to tragika te naše demokracije.

Za prevzem oblasti katerekoli strani je očitno treba pripraviti tla in ozračje. Najprej z zakoni, nato prek medijev in drugih institucij ter pomembnih oseb, pa vključno z denarjem, s katerim je tako in tako mogoče kupiti vse razen zdravja.

Tudi denar bo očitno med drugim vladar naslednjih volitev.

Povsem normalno in legitimno je, da se na volitvah in v parlamentu »napadajo« stranke, da opozicija ruši pozicijo in da se zamenja oblast. Narobe tudi ni, če se v parlamentu poslanci zmerjajo in če kdo danes v parlamentu deli banane, jutri suhe tepke in kaže roge itd. Povsem nekaj drugega pa je, če zaradi boja za oblast v parlamentu delo oziroma politika ohromita do te točke, ko praktično ni možno ničesar sprejeti. Nobena oblast, nobena vlada, kakršnekoli barve že je, in ne poslanci ne morejo zamenjati delavcev in volilcev, čeprav bi si to nekateri želeli. Slednji pa lahko na volitvah zamenjajo oblastno strukturo in poslance ali pa se bodo zaradi vseh razočaranj odločili za volilno abstinenco. Tu pa se začne pisati drugačna zgodovina parlamentarne demokracije. Pa še nekaj: vseh teh nerešenih vprašanj ni mogoče zaradi ljubelega miru pred volitvami kar tako pomesti pod preprogo. Treba jih je razrešiti, ne pa odlagati in polagati! Spoznanje nekaterih strank in poslancev, da je današnje stanje na točki, ki državljane in državo vodi v propad, bi jim moralo biti pomembnejše, kot kdo je na oblasti danes, kdo bo jutri in kdo je bil včeraj.

Na tej točki ni treba zaustaviti ne desnice ne levice, ampak le to norijo!

Raje o ZSSS in regresih

Čeprav nisem imela namena polemizirati, ste me v rubriki ODMEVI ponovno izzvali (Z. K.).

Zopet zavajanja in neresnice. Menite, da je bil zame raj v času Peterletove vladde, katera da je pahnila na rob preživetja na tisoče Slovencev...

Glede na vaše navedbe se sprašujem ali res ne morete ali ne smete enkrat pošteno z velikimi črkami zapisati, da je za presežke delovne sile kriv prehod iz realsocializma v tržno gospodarstvo, kar je bil pogoj za vstop v toliko oprevano Evropo. Nezaposlenost in divje lastninjenje bi bilo enako ali pa še slabše, pa čeprav bi bil predsednik prejšnje vlade tov. dr. Ciril Ribičič, kar zelo obžalujem, le kdo bi bil po vaše dežurni krivec.

Nadalje navajate, da razkriivate primere divjega lastninjenja – res, kaplja v morje. Koliko ste imeli povedati ob omejevanju OD, kar ni prizadelo delavcev, pač pa vodilne strukture. Povišanje OD v šolstvu in družbenih dejavnostih – zelo slaba poteza sedanje vlade (češ da sem se ob povišanju OD verjetno pomirila).

Ker ste eksperti za odkrivanje nepravilnosti, vas prosim, da ugotovite, zakaj dovoljujejo SSS po kolektivnih pogodbah takšne razlike med OD in regresu LD za posamezne dejavnosti, n. pr. banke : šole.

Ne razumem, zakaj ste tako provokativni pri svojih prispevkih. Prosim Vas, bodite iskreni, le tako bo branje DE zanimivo.

Lepo vas pozdravlja redna bralka DE.

Časopis je realsocialističen

(Še drugo mnenje)

Kljub temu, da sem neobremenjen in poizkušam polemizirati s takimi, ki upoštevajo deset zapovedi in še drugim vsiljujejo zapovedi, bi svetoval, naj dobro premislijo, ker je že iz članka razvidno, da sami grešite, ko obsojate naše sindikalne aktiviste in uredništvo DE brez pravih argumentov. Zato brez dlake na jeziku, prav strah me je takšnih, ki se javno predstavljajo z desetimi zapovedmi. Zato bi svetoval Vam in drugim mislečim, ne zaletavajte se v zid, ko živimo na robu siromaštva. Osebo menim, da v politiki vidim samo to, kako z delom lahko živim. Začel bom razmišljati šele tedaj, ko bom občutil standard, ki je bil obljubljen ob volitvah – minimalno 1200 DEM. Ko bomo to dobili delavci, bom šele razmišljal, da gremo na boljše. Dokler pa tega ne dosežemo, bom vsaki vladi očital nesposobnost, ne glede na to, ali vodijo črni ali rdeči ali zeleni.

Na kraju pa brez zamere, ker sem delavec in imam to napako, da 100 odstotno ne dosežem v desetih zapovedih. Ivan Ojsteršek, Šoštanj

so znaki čiste inferiornosti in temu primerna je naša družba.

Rastko Plohl, predsednik predsedstva Neodvisnih sindikatov Slovenije

Nekatere banke zavračajo predlog o popustu

O uporabi popustov 22. junija

Stanovanjski sklad se v interesu posojiljemalcev pogaja z bankami

V času, ko je SKB banka že najavila kar triinpolkratno povečanje anuitet svojih stanovanjskih kreditov, še zmeraj tečejo pogajanja med Stanovanjskim skladom Republike Slovenije in posameznimi bankami glede popustov za gotovinsko poplačilo stanovanjskih kreditov.

Čeprav se zdi samoumevno, da bi banke morale znati ovrednotiti prednost gotovinskega poplačila, kakršnega jim omogoča pred kratkim zaključen razpis Stanovanjskega sklada, saj to pomeni takojšen priliv denarja na eni in izognitev vsem tveganjem na drugi strani, se banke do predloga o popustu pri takem poplačilu obnašajo zelo nezainteresirano.

»Doselej je pokazala pripravljenost za popust pri odkupu samo SKB banka, medtem ko so LB – Slovenj Gradec, Komercialna banka Gorica in Koprška banka naš predlog zavrnile. Druge banke se doslej še niso odzvale, čeprav je bilo na voljo dovolj časa,« pravi Ivan Vitežnik, predsednik upravnega odbora Stanovanjskega sklada. »Zanimivo pri tem je, da direktor SKB Nerač v svoji izjavi na tiskovni konferenci govori o tem popustu, ki pa ga še ni v nobeni pogodbi; o točnem načinu uporabe popustov bomo odločali na seji upravnega odbora 22. junija, ko bomo potrjevali pogodbe z bankami in nove posojilne pogodbe.«

Upravni odbor Sklada je na svoji zadnji seji (v ponedeljek, 8. junija) dejansko razpravljalo o načinu uporabe pridobljenih popustov pri bankah in zavzel stališče, da bi bilo potrebno s pridobljenimi popusti razširiti krog posojiljemalcev, ki bodo izpolnjevali razpisane pogoje, v okviru banke, ki ta popust daje. Na razpis je namreč prispelo 4900 vlog v vrednosti skoraj 4 milijarde SLT, vendar ta vrednost ne upošteva revvalorizacije v času do sklenitve pogodb – od 31. 3. 1992 dalje. Namen Sklada je zajeti čimveč posojiljemalcev, ki bodo izpolnjevali pogoje; zaradi omejenega obsega sredstev pa ne bo možno zajeti vseh, če se ne bo upošteval tudi pridobljeni popust.

Svobodni Sindikati Slovenije

ODPRTI TELEGRAM

Predsedniku Izvršnega sveta Republike Slovenije g. dr. Janezu DRNOVŠKU
Predsedniku Skupščine Republike Slovenije g. dr. Francetu BUČARJU

Začuden nad sinočnjim Zarišcem na TV Vama, gospoda predsednika, pošiljam telegram z naslednjo vsebino:

1. Odločno zahtevam od vas, gospod dr. Janez Drnovšek, da čimprej sprejmete vodstvo Demokratične stranke upokoencev Slovenije, ki vas je za razgovor že pred časom pisno zaprosilo, saj je v pismu za razgovor zahteva stranke za razrešitev nastalih odprtih problemov slovenskih upokoencev.

2. Odločno odklanjamo sedanje ostre optike Narodne banke Slovenije o vdoru SPIZ-a v monetarni sistem Slovenije ob izplačilu majskih pokojnin, ker je to dovolj jasno na TV obrazložil generalni direktor SPIZ-a Janez Prijatelj, katerega v njegovih prizadevanjih za rešitev določenih problemov slovenskih upokoencev v celoti podpiramo.

3. Da bi se izognili podobnim primerom ali celo nelikvidnostnemu trenutnemu položaju SPIZ-a v času, ko bi moral izplačati konec vsakega meseca pokojnine, zahtevamo, da vlada nemudoma poravnava v sklad SPIZ-a vse dosedanje obveznosti, ki že presega, kot je znano, 5 milijard SLT, za vse izplačane vojaške pokojnine in druge izplačane pokojnine ter ves doslej izposojeni denar iz tega sklada. V to spada tudi zadnjih 800 milijonov, sposojenih za izplačilo povečanja OD državne uprave. Upamo, da se v vladi v popolnosti zavedate svoje odgovornosti, da sredstva SPIZ-a niso sredstva tega zavoda oziroma skupnosti, temveč da so to sredstva slovenskih upokoencev.

4. Tudi v juniju in v bodočem obdobju je SPIZ dolžan izvajati veljavni zakon in izplačati konec meseca ugotovljeno uskladištev pokojnin v skladu s porastom OD vseh zaposlenih v Sloveniji, tako za tekoči mesec in za dva meseca nazaj. Po visokem porastu osebnih dohodkov v mesecu aprilu 1992 in še posebej v mesecu maju je pričakovati tudi visok odstotek uskladištev pokojnin konec meseca junija. To še posebej, saj ugotavljamo, da smo upokoenci realno kljub vsem dosedanjim uskladištvom v vse večjem razkoraku z OD in po našem prepričanju že precej pod 85 %.

5. Predsednika Skupščine Republike Slovenije g. dr. Franceta Bučarja, kot tudi skupščino Republike Slovenije in pristojni skupščinski odbor, ki ga vodi g. Deželak, pa prosimo, da ob svoji eventualni razpravi o tem zapletu ugotovi resnico, kako je do tega prišlo, in sprejme temu primerne ustrezne sklepe, ki bodo hkrati obvezovali vlado, da poravnava SPIZ-u vse obveznosti za nazaj, v bodoče pa tekoče mesečno, saj nihče ne more posegati v sklad slovenskih upokoencev. Vse obveznosti, ki jih vlada s tega področja prevzema, mora tekoče pokrivati iz republiškega proračuna.

Predsedstvo območnega odbora DeSUS Maribor

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

Jože Smole:

SPOMINI TITOVEGA SEKRETARJA

JOŽE SMOLE je za osebnega sekretarja Josipa Broza prišel iz novinarskih vrst. Vse niti Titovih stikov so bile v njegovih rokah. Obšla sta ga le ARMADA in KOS.

- Willy Brandt – nemški krediti ali vojna odškodnina
- Gadafi je pustil Tita čakati dve uri
- Kdo je sesuval Staneta Kavčiča
- Hlače je nosila Jovanka
- Zakaj Stane Kavčič ni hotel v jugoslovanski politični vrh

Cena knjige je 500 SLT. Knjiga je izšla v založbi ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, kamor tudi pošljite naročila. Telefoni: (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-294

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvod(ov) knjige **Spomini Titovega sekretarja**

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna številka, kraj:

Ime in priimek naročnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Kraj in datum Žig Podpis naročnika

predvolilna arena

Kombinacija – bela srajca s kravato in črnim suknjičem, spodaj pa kavbojke, s čevlji nekje vmes – je lahko ali komaj prebavljiva, drzna, smešna ali pa posrečena. Vsekakor se zdi, da si je novi kulturni minister **Borut Šuklje** zamislil svoj image tudi z obleko, in potem si lahko vsak misli, kar si hoče: zgornji del s kravato je za tradicionalno kulturo, spodnji ministrov del pa bi se rad zibal v pop rock taktu in se šel subkulturo. Kaj se ve, morda pa se je na ležerna oblačila navajeni Šuklje za prvo silo uspel preleviti v ministra samo do pasu in si bo šele z ministrsko plačo lahko kupil za ministra po slovenskem okusu spodobne hlače. V takšni majhni vasi, kot je slovenska država, je ministrovanje res zadrega, saj nikoli ne veš, kaj bi bilo bolje, uradovati v družini na Starem trgu, v PEN oštariji ali v Operni kleti. Predhodniku gospodu Capudru je bilo lažje. Z njegovo večno zamorjeno, zagrenjeno, zaskrbljeno in kar še vse zraven spada, podoba so se ga povsod bali ali pa ga niso marali, razen Rudija Šeliga, ki mu je prepiranje s Capudrom postal življenjski hobby.

Ministrov spodnji del

Šuklje je seveda druge vrste tič. Zamorjen nima za kaj biti, ker kavbojk ni treba likati, zaskrbljen tudi ne, ker je Šeligo, odkar se je znebil Capudra, zopet normalen molčečnej, zagrenjen pa tudi ne, ker mu nobena oblast ni uspela nič hudega storiti, čeprav je bil vedno proti, da je še svoji mami Rapi delal sive lase.

Pravzaprav je kar zanimivo, da Šukljeta nič preveč ne zmerjajo z boljševeikom, čeprav je nekaj časa strašil tudi po jugoslovanskem cekaju. Bilo je prav ganljivo prisrčno, kako je sredi Beograda »jugokomunjaram«, v majici z angleškim napisom, prodajal socialdemokracijo, seveda lepo v celofan zavito, da ga ne bi poslali v Padinsko skelo ali Sremsko Mitrovico, saj je Stipe Šušar prvi v Jugi že davno pogruntal, da se Slovenci hočejo iti socialdemokrate.

Najbrž je to nekaj časa verjel tudi Šuklje, toda ne dolgo, ker pač »socializem po meri človeka« in »Evropa zdaj« nista bila dovolj prepričljiva. Šuklje jo je lepo pobrisal k socializmu, ker so pač prišli časi, ko social-demokracije ni bilo treba več zavijati v pergament, ampak jo odkrivati in se jo učiti. S Smoletom so seveda bile težave, toda kaj, ko je »veli Joža« naravnost povedal, da bo ostal komunist pod socialistično marelo. Enega odkritega komunist pa pod svojo streho zlahka prenese vsaka stranka.

Literarni teoretik Šuklje je imel kar srečo, da se je zagnal v politiko. Tudi politika je lahko zadovoljna, da ga ima. Inteligentnih puntarjev ni nikoli preveč. Bržčas se tudi sedaj spodnji Šukljetov del v kavbojkah punta proti zgornjemu poštirkanemu delu z belim ovratnikom. Ko je oni dan v skupščini uspel poslanca, posebej novo opozicijo, prepričati, da rabi dva namestnika, se jim je na koncu iz klopi tako nadvse ugajalo in kulturno ljubko priklonil v zahvalo, da ga bodo najbrž hoteli imeti za večnega ministra.

Kranjske liberalne obrtniške naveze se je treba grozno bati. To je majhna stranka z velikim vplivom na javnost. Vsaj tako je trdno prepričan njen funkcionar Danijel Malenšek. In ker je te dni izjavil, da naj se premier Drnovšek ne gre turizma v Rio, ker ima doma dovolj problemov, se je velik vpliv liberalov na javnost bržkone takoj pokazal v mednarodnih razsežnostih. Glas obrtniško-županskih liberalov z velikim vplivom na javnost se je moral slišati tudi čez Oceane. In sedaj, ko se je Drnovšek vrnil domov in povedal, kako je bilo v Rio, si seveda lahko mislimo, da je bil mister Busch v neznanskih težavah, ko je iz kranjskih ust zvedel, da je Earth Summit v Rio pravzaprav turistični karneval. In potem je George rekel – well, Janez, najbolje bo, da se srečava na plaži pod Plazzo. I hope, da imaš kopalke sabo. O. K., je rekel Janez, saj sem se tam doli v Samba baru zmenil že z Butrusom. Pri vas bodo volitve in pri nas tudi in kranjskim liberalom se pač ne smeja zameriti. Če oni pravijo, da se gremo turizem, potem to drži kot pribito, kajti oni imajo velik vpliv na javnost. Tudi Li Peng in Delors sta vsa podelana zaradi Malenška in prideta kar v minimalkah.

Iz žabje perspektive

In potem se je zgodilo to, o čemer ex Lojze ni smel niti sanjati. George in Janez sta drug drugemu kradla čas z obujanjem spominov na balkansko prihodnost. Kaj pa moremo, če je ta Bush tako čez les, da o bivši Jugi hoče slišati prav Drnovškovo mnenje, in če so časi taki, da se novi premier v dveh dneh sreča z več državnimi šefi kot prejšnji v dveh letih.

Ex Lojze je imel pač to smolo, da je moral pridkano poslušati omenjeno kranjsko navezo, ki mu je dovolila kvečjemu spoved onkraj Karavank, sedanji Janez pa ne kaže nobene volje, da bi plel slovensko solatiko v kranjskem vrtniku in proslil liberalne, če gre vmes lahko enkrat lulat.

Gospod Malenšek je kajpak nadvse zadovoljen, ker misli, da ima njegova majhna stranka velik vpliv na javnost. V tem svojem zadovoljstvu svoje misli z zadovoljstvom razglaša z eno samo majkeno lepotno napako. Ne pove namreč, ali ima njegova majhna stranka velik negativen ali pozitiven vpliv na javnost. In prav v tem je potegavščina. Dalo bi se, kajpak, sklicevati na kakšne časopisne ankete in povedati, da je ta velik vpliv treba iskati z mikroskopom. Toda pametneje je, pravico povedati svoje prepustiti zares široki javnosti in ob pravem času, to je ob volitvah. Je že tako: v številni družini najmlajši otrok vedno najbolj rogovili, da bi bil opažen. Vsi ga morajo poslušati, vsi ga morajo prenašati, kar se iz njegove žabje perspektive zdi tako uspešno, da pač pozabi na preprosto dejstvo, namreč da je kljub vsemu še vedno najmanjši.

Boza Gloda

ALI V NOvem PARLAMENTU RES NE BO NOVIH STRANK?

Parlamentarno izglasovanje ključnih zakonov volilne zakonodaje (zakona o volitvah v državni zbor, v državni svet in o volitvah predsednika republike) postaja z vsakim skupščinskim zasedanjem vedno bolj hamletovsko vprašanje »biti ali ne biti« mlade slovenske države, ki je zmogla zgodovinski napor osamosvojitve, padla pa je na izpitu parlamentarne demokracije. Poslanci nekdanje Demosove koalicije, sedanje opozicije, so se očitno odločili onemogočiti delo parlamentu ob sprejemanju nujnih sistemskih zakonov (zakon o lastninjenju je le eden izmed njih) in s tem povzročiti vladno in politično krizo v državi, ki bi jih po njihovi oceni popeljala v novo volilno zmago. Pri tem seveda ne razmišljajo niti o gospodarski škodi in odgovornosti do lastnih državljanov niti o mednarodnih razsežnostih posledic takšnega početja. Svetu želijo predstaviti novo vladno kot neustavni in »neposlovniški« levi udar neokomunizma, ki je znova ogrozil komaj rojeno »demokracijo« in ki potrebuje pomoč demokratičnega sveta.

Zadnje skupščinsko zasedanje je namreč znova dokazalo, da kompromis strank, dosežen v okviru koordinacije parlamentarnih strank in v dogovorih med parlamentom in vlado glede nove volilne zakonodaje, ni prenesel parlamentarne preizkušnje. Kljub temu, da so se predstavniki vseh parlamentarnih strank, razen narodnih demokratov, strinjali s ključnimi rešitvami v predlaganih osnutkih zakonov, pa se je vse skupaj ustavilo pri obravnavi v družbenopolitičnem zboru in zboru združenega dela, medtem ko je bilo odločanje preloženo na kasnejši čas. Kaj bo prineslo naslednje skupščinsko zasedanje, si lahko mislimo – kot običajno lahko pričakujemo taktično blokado razprave in odločanja o volilni zakonodaji v zboru občin ali blokado odločanja v družbenopolitičnem zboru ali pa kar oboje. Je to približevanje pravnemu samomoru države, kot oce-

njuje predsednik skupščine dr. France Bučar? Po vsej verjetnosti ne, gre namreč le za taktično »zavlačevanje« sprejema te zakonodaje s strani opozicije, ki pa lahko traja še nekaj časa, saj je ustavni rok za izvedbo volitev december letos.

Možne so seveda tudi referendumske rešitve, če bi sprejeli zakon o referendumu. Referendum, ki ga predlagajo narodni demokrati o svojem zakonu volitev v državni zbor, po katerem bi se volilci odločali o »svojem« kandidatu po večinskem načelu in o »strankinem« kandidatu po proporcionalnem načelu, po besedah predsednika Bučarja nima več potrebne podpore 80 poslancev. Tudi za smiselno uporabo stare zakonodaje o volitvah v družbenopolitični zbor, o kateri naj bi po mnenju Zelenih, ki postajajo vedno bolj modri, razpisali referendum, je potrebna predhodna dvetretjinska večina za sprejem referendumskega zakona. V tem primeru bi se odločali o proporcionalnem sistemu, ki pa ga v danem razmerju političnih sil v slovenskem prostoru ne podpira nobena druga parlamentarna stranka.

To je tudi edina točka volilne zakonodaje, v kateri so si pogledi različnih parlamentarnih strank dokaj enotni. Dosegle so namreč nekakšni »tihi« kompromis, po katerem novih strank v parlamentu ne bi bilo. Ocenjujejo namreč, da je slovenski prostor za takšno strankarsko drobitev premajhen. S tem pa seveda vse stranke ponovno dokazujejo, da jim gre v prvi vrsti za oblast in ne za blaginjo svojih državljanov.

Po predlaganem zakonu o volitvah v državni zbor bi namreč v osmih volilnih enotah, ki bi bile razdeljene vsaka na enajst volilnih okrajev, volili skupaj 90 poslancev (od tega po enega italijanske in madžarske narodnosti). V vsakem volilnem okraju pa naj bi volilci glasovali le o enem kandidatu na listi, ki bi

ga kandidirale stranke. To pa bi za manjše stranke pomenilo lahko tudi njihovo politično smrt, če se ne bi odločile za predvolilne koalicije z močnimi strankami. Male parlamentarne in izvenparlamentarne stranke bi bile tako nekako prisiljene k povezovanju z močnejšimi parlamentarnimi strankami. Za manjše stranke bi bila seveda veliko ustrežnejša rešitev, da bi lahko vsaka stranka oziroma drug nosilec liste kandidatov sam odločal, s koliko kandidati želi nastopati v vsakem od volilnih okrajev v okviru posamezne volilne enote, ali pa celo rešitev, ki bi tem strankam omogočila, da nastopajo z eno listo v vseh okrajih. Prenovitelji predlagajo tudi možnost tako imenovane nacionalne liste za delitev preostanka mandатов, ki bi jih člani strank potrjevali na nekakšnih predhodnih volitvah. Glede na to, da se politične stranke še vedno profilirajo in da smo priča tako razpadanju že obstoječih strank kot nastajanju in združevanju novih, tudi izvenparlamentarnih, takšne »prisilne« koalicije ne bi bile nikakršno zagotovilo za stabilizacijo slovenskega političnega prostora in večjo stabilnost prihodnjih slovenskih vlad.

Po drugi strani pa tudi volilni sistem, po katerem lahko vsaka lista nastopa le z enim kandidatom, daje volilec sicer občutek, da gre za volitve po večinskem sistemu, vendar pa je zanka v tem, da se bodo volilni rezultati ugotavljali po proporcionalnem načelu. V tem primeru pa je seveda možno, da se pričakovanja volilcev ne bodo izpolnila in bodo globoko razočarani, ko bodo ugotovili, da ni bil izvoljen tisti kandidat, ki so mu v volilnem okraju namenili največ glasov, ampak da je končna odločitev o izvolitvi kandidata v bistvu rezultat števila glasov, oddanih v volilni enoti za posamezno stranko. Po drugi strani pa takšen sistem postavlja v neenakopraven položaj tudi strankarske in neodvisne kandidate oziroma

državljske liste. V tem grmu tiči tudi zajec, ki mu narodni demokrati pravijo »prevara« volilcev.

Velika pomanjkljivost predlagane volilne zakonodaje pa je tudi v tem, da vanjo ni vključen zakon o določitvi volilnih enot in okrajev, ne le zaradi potrebe po usklajenosti zakona o volitvah v državni zbor s tem zakonom, ampak predvsem zaradi možnosti, da bi se lahko tudi manjše stranke pravočasno pripravile na volitve in organizirale volilno kampanjo po volilnih enotah in okrajih, ki bo tokrat še posebno zahtevna in draga.

Vprašanje, kdaj volitve, ostaja tako še naprej odprto in prepuščeno volji opozicijskih strank. Če sporazuma v parlamentu ne bo, ostanejo strankam le še referendum, ki pa zahtevajo sprejem zakona, ki bo zahteval po vsej verjetnosti dvetretjinsko večino glasov, vseh poslancev v skupščini ali ustrezno število podpisov poslancev, če bi se odločili za smiselno uporabo obstoječega zakona. Do takrat pa se bodo po vsej verjetnosti pojavljali vedno znova tudi novi predlogi, pa tudi takšni, kot je na primer tisti iz vrst Demosovega poslanskega kluba, da bi moral vsak kandidat k svoji kandidaturi priložiti tudi izjavo o tem, ali je bil kdaj agent katere od varnostnih služb oziroma je z njo sodeloval (pri tem so mišljene seveda slovenske in nekdanje jugoslovanske službe, za katere so podatki v skrbno varovanih arhivih). Kot protiutež bi veljalo omenjenim »predlagateljem« predlagati, da bi k svoji morebitni kandidaturi priložili tudi izjavo o tem, ali so kdaj sodelovali oziroma ali sodelujejo s tujimi varnostno-obveščevalnimi službami. Razmišljanja o tem slednjem predlogu se utrinjajo prav ob neodgovornem, pogosto politično nekulturnem ravnanju teh poslancev in strank v parlamentu in v odnosu do lastnega naroda.

Branka Preželj

VEČ KOT 300 udeležencev naših seminarjev je bilo zadovoljnih in so v anketi zapisali, da bodo pridobljeno znanje koristno uporabili.

Anketa je tudi pokazala, da je privatizacija podjetij, lastninska zakonodaja ali lastninska preobrazba podjetij, v vrhu njihovega zanimanja. Zato smo se, kljub nejasni usodi osnutka lastninskega zakona v skupščini, odločili pripraviti seminar na temo

DELAVCI IN LASTNINJENJE

Seminar bo v torek, 30. junija ob 9.30 v veliki sejni dvorani Doma sindikatov v Ljubljani, Dalmatinova 4/VI.

PROGRAM SEMINARJA:

1. Sindikati in lastninjenje – pogledi ZSS Slovenije – predstavil jih bo član predsedstva ZSSS
2. Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij – mag. Emil Milan Pintar, soavtor predloga zakona o lastninskem preoblikovanju
3. Lastninjenje z vsebinskega in metodološkega vidika – mag. Janez Tršan

Kotizacija za seminar je 3.500 tolarjev. Nakažite jo na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834.

Vplačilo kotizacije boste na seminarju, kjer boste dobili tudi delovno gradivo, dokazali s petim izvodom nakazila.

Rok za prijavo je 26. junij. Ker je število udeležencev omejeno na 80, s prijavo pohitite.

PRIJAVNICA

za seminar Delavci in lastninjenje

Podjetje: _____

Ulica: _____

Poštna štev., kraj: _____

Ime in priimek prijavitelja: _____

Kotizacijo 3.500 tolarjev bomo poravnali na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4/III, Ljubljana, štev.: 50101-603-46834. Potrdilo o plačani kotizaciji bomo predložili na seminarju.

Datum: _____ žig _____ Podpis: _____

Intervju – Dušan Semolič, predsednik ZSSS

VLADA SINDIKATOM ŠE NI BLAGOVOLILA PSLATI GOSPODARSKEGA PROGRAMA

– Prosimo za komentar »Zasnove ekonomske politike«, pod katero je podpisana vlada Republike Slovenije.

»Svobodni sindikati smo že prejšnjo vlado dolgo in žal neuspešno svarili, kako nujno država potrebuje takšen program. Brez njega namreč ni moč združiti in spodbuditi vseh nacionalnih potencialov, recimo po domače, vseh pridnih rok in bistrh glav.

Mi nismo imeli dovolj moči, vlada pa ni bila dovolj sposobna ali pripravljena, da bi se dokopali do programa. Zdaj smo dobili vsaj to zasnovo, prvi korak v pozitivni smeri!

Toda omeniti moram prvo zamero, povsem dobrohotno opozorilo vladi – spet je zamudila priložnost pritegniti sindikate (množina je namerna) že v prvi fazi.

Svobodni sindikati uradno gradiva sploh nismo dobili in to ne obeta resnega partnerskega odnosa!

Zato bomo toliko bolj pozorni, še bolj skrbno bomo spremljali vsako potezo vlade. Že zaradi slabih izkušenj s prejšnjo in po pogovoru o človeku, ki ga piči kača in se potem boji zvite vrvi.

– Uradno ali neuradno, kaj vendarle menite o programu?

»Čilji so že v redu, a do njih kot vselej vodi več poti. Veliko med njimi je napačnih in mi bomo skušali biti kažipot, da vlada ne bo ubirala poti, ki bodo predvsem v škodo našega članstva, da jih ne bodo spet tlakovali le delavci.

– Nekaj o tem ste že namignili. Vseeno pa nas zanima, ali je odnos nove vlade do sindikatov kaj drugačen.

»Če govorimo z vidika politične kulture, je bila ta prva ignoranca še lahko spodrselj in ne bi rad dra-

matiziral. Prav svobodni sindikati smo namreč v naš politični prostor vnašali strpnost, dialog, izogibanje ekstremizmu vsakršne vrste.

Demokracija prenese in celo predvideva polarnost – ki pa jo je moč na naš način premagovati in celo obračati v konstruktivno smer.

To naj velja v političnih odnosih nasploh in v odnosih med sindikati posebej.

Le za primer, kako so ob opozorilni stavki zlonamerno ali zaradi popolnega nerazumevanja pljuvali po nas, češ da rušimo državo, sistem, demokracijo in kaj vem koga in kaj še.

Kot naročeno so takoj po tem naši nemški kolegi dokazali, kako se da proti vladi povsem normalno stavkati, ne zgolj dve uri, ampak kar 12 dni.

– No, še malce več in bolj podrobno o odnosu nove vlade do sindikatov?

»Na verbalni ravni čisto v redu, kar pa je za nas premalo! Štejejo konkretne poteze, teh pa ni!

Spet smo mi prvi dali pobudo za sestanek vodstva ZSSS z vlado in potem bo moč reči kaj več. Naj dodam, da je bila prejšnja vlada na takšne naše pobude povsem gluha!

Vlada ima zdaj pač novo možnost in od nje je odvisno, kako jo bo izkoristila. Pri tem smo res nestrpni, saj se naši člani bore za preživetje in tu je šele konec.

– V zadnjem času smo dobili kar nekaj pisem bralcev, ki so verjetno člani Svobodnih sindikatov, pa mislijo malo drugače. Trdijo, da ste vso energijo porabili za rušenje Peterletra in se zraven pajdali z direktorji, pozabili na krivice pri regresih, kršenja kolektivnih pogodb, prepustili člane zakonom Divjega zahoda...

»Verjamem, da teh očitkov ni veliko, čeprav se zamislimo nad vsakim. Smo v dnevnih konfliktih tako z oblastjo kot z direktorji, ko so kršene pravice našega članstva. Zaupniki svobodnih sindikatov so po grobi oceni v letu dni vodili več kot 200 stavk proti vodstvom podjetij, mnogo več je bilo opozoril in drugih oblik pritiska, službe pravne pomoči so zatrpale s primeri...

Res vsega tega ne obehamo na veliki zvon. Morda grešimo, toda medijski rompopom pač ni naš slog za prepoznavnost.

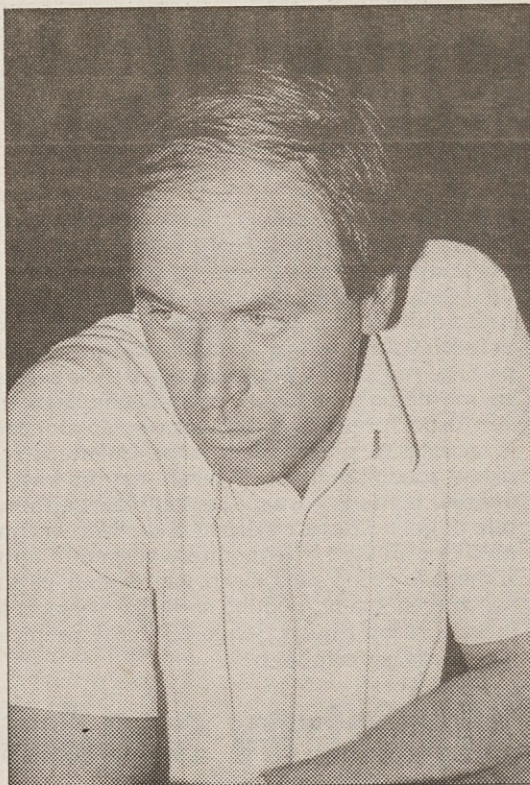
– Kolega Stanko Mlakar, če poenostavim, trdi približno takole: Vse je last delavcev in oni edini lahko delijo! To logiko ste nedavno podkrepili z ustavnimi argumenti. Ker je bitka za lastnino ključna – ali po tolikšni doslednosti sploh še dopuščate kompromise?

»Ponujajo več različnih scenarijev lastninjenja in prav vsi izrazito podcenjujejo delež delavcev in precejšnje delež države. To je kajpak ne zgolj velikanška krivičnost, je tudi nezakonito, neustavno, neloogično, skratka nevzdržno s katerekoli plati!

Parlament MORA računati s tem evidentnim interesom zaposlenih, saj so sicer posledice lahko grozljive. Upam, da se poslanci zavedajo te gromozanske odgovornosti.

Potemtakem je naša ostrina logična! Na bistro pa je DE tako in tako opozoril Franc Skinder – država se je lastnini enkrat odrekla, in če bo po njej spet stegovala prste, bo skušala s tem goljufati generacije delavcev, ki jim brez dvoma gre levji delež družbene premoženja.

– Se zasuk na vrhu oblasti kaže tudi v odnosih med sindikati?

»Ne, za zdaj se niso spremenili. Svobodni sindikati gremo po zastavljeni smeri in se pri zaščiti interesov članstva ne obremenjujemo ne z ideologijo ne s strankarstvom ne s kakršnim koli lobiranjem. Do vlade, ministrov, vodstev podjetij smo kritični takrat in toliko, kadar in kolikor so ogroženi interesi članov. Odnosi z drugimi sindikati se niso spremenili. Če se pri omenjeni smeri najdemo, je prav, če se ne, mi gremo naprej in se v cenene zdrahe ne spuščamo. Škoda časa in moči. Na koncu namreč vselej presodijo čas in konkretna dejanja.

Ciril Brajer

NE BOMO ZBIRATELJI GLASOV ZA STRANKE

Poslanci slovenske skupščine so ta teden končno našli skupni jezik o osnutkih volilnih zakonov. Sporen je bil pravzaprav le zakon o državnem zboru, v katerem bodo stranke imele 90 poslanskih mest, medtem ko jih imajo v sedanjem parlamentu kar 240. Strankarska razdrobljenost in njihova zaplotniška miselnost je ovirala kompromis o večinskem ali proporcionalnem volilnem sistemu. Liderji malih strank se bojujejo, da bi večinski sistem polovici od sedanjih parlamentarnih strank onemogočil vstop v novi parlament. Voditelji velikih strank pa odklanjajo proporcionalni sistem, saj v njem ne bi imeli zadostne večine, poslanska mesta pa bi lahko dobilo še več strank kot sedaj, ko jih je deset.

Zakona o volitvah predsednika republike in o državnem svetu sta za zdaj povsem na stranskem tiru. Vzrok za to je tudi ustavna ureditev, ki daje težiščno vlogo državnemu zboru in vladi Republike Slovenije.

Svobodni sindikati so se ob zadnjih volitvah leta 1990 razglasili za nestrankarsko stanovsko organizacijo in niso posegali v spopade med Demosom in strankami, ki so nastale iz nekdanjih družbenopolitičnih organizacij. V teh dveh letih je bilo marsikomu iz Svobodnih sindikatov žal, da v parlamentu niso imeli niti enega poslanca, kar se je spre-

menilo šele potem, ko je Dušan Semolič zamenjal Miho Ravnika.

Svet in predsedstvo Svobodnih sindikatov se o obnašanju na volitvah, ki bi po ustavi morale biti do konca leta, še ni opredelilo. Imeli pa so več pogovorov, ki lahko kažejo tudi smer njihove dejanske odločitve. Nekaj od tega nam je pomagal razkriti Milan Utrša, član predsedstva sveta ZSS, ki je dal tudi nekaj opozoril na osnutek zakona o državnem svetu. Milan Utrša je med drugim povedal:

»Z nobeno od strank se nismo pogovarjali o oblikovanju skupne liste. Zaenkrat ne nameravamo samostojno kandidirati naših funkcionarjev.

Naša odločitev je odvisna od

načel zakona o volitvah v državni zbor. Prepričani smo, da bi kdo od nas moral biti izvoljen v ta zbor, saj bo le-ta imel vse zakonodajne pristojnosti. Ne zanima nas možnost, da bi le statirali na listi kandidatov in pomagali pri zbiranju glasov za katero od strank. Na kandidiranje bomo pristali, če bo katera od strank ponudila takšno mesto na kandidadni listi, da bo mogoča tudi izvolitev. Konkretna odločitev je odvisna od programa, s katerim se bo stranka potegovala za volilne in naklonjenost članstva ZSSS. Naša zveza je politično pluralna, naši člani in funkcionarji so pripadniki različnih strank. O kandidiranju se ne bomo odločali na seji sveta ali

26. člen

Štiri člane državnega sveta – predstavnik delojemalcev volijo reprezentativni sindikati za območje države.

Člane državnega sveta voli volilno telo, ki ga sestavljajo izvoljeni predstavniki reprezentativnih sindikatov.

Reprezentativna zveza oziroma konfederacija sindikatov izvoli v volilno telo toliko predstavnikov, kolikor je v njej združenih reprezentativnih sindikatov. Posamezni reprezentativni sindikat, ki ni združen v zvezo ali konfederacijo, izvoli v volilno telo enega predstavnika.

Poleg predstavnikov iz prejšnjega odstavka izvoli zveza, konfederacija in posamezni sindikat še po enega predstavnika na vsakih dopoljenih deset tisoč članov.

27. člen

Seznam izvoljenih predstavnikov v volilno telo predloži reprezentativni sindikati v predpisanem roku republiški volilni komisiji. Seznamu priloži odločbo o reprezentativnosti sindikata, pravila in podatke o številu članov.

Iz osnutka zakona o državnem svetu

b) Državni svet

96. člen (sestava)

Državni svet je zastopstvo nosilcev socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov. Državni svet ima 40 članov.

Sestavljajo ga:

- štirje predstavniki delodajalcev;
- štirje predstavniki delojemalcev;
- štirje predstavniki kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev;
- šest predstavnikov negospodarskih dejavnosti;
- dvaindvajset predstavnikov lokalnih interesov.

Organizacijo državnega sveta ureja zakon.

97. člen

(pristojnosti državnega sveta)

Državni svet lahko:

- predlaga državnemu zboru sprejem zakonov;
- daje državnemu zboru mnenje o vseh zadevah iz njegove pristojnosti;
- zahteva, da državni zbor pred razglasitvijo kakenga zakona o njem še enkrat odloča;
- zahteva razpis referendumov iz drugega odstavka 90. člena;
- zahteva preiskavo o zadevah javnega pomena iz 93. člena.

Na zahtevo državnega zbora mora državni svet izreči mnenje o posamezni zadevi.

Iz Ustave R Slovenije

predsedstva, pristaneč je odvisen od vsakega posameznika. Svobodni sindikati smo zainteresirani za preboj v državni zbor, saj bomo s tem dobili možnost neposrednega soročanja in uveljavljanja naših gledanj in zahtev.

Svobodne sindikate zanima tudi državni svet, v katerega bomo vsi sindikati – predstavniki delojemalcev volili 4 člane. Poleg sindikatov bodo v svet, ki bo imel

40 članov, volili tudi delodajalci, kmetje, obrtniki in samostojni poklici, negospodarske organizacije in lokalne skupnosti.

Nimamo pripomb na zakon o državnem svetu, saj zagotavlja, da bomo reprezentativni sindikati samostojno in brez vmešavanja državnih organov izvolili svoje 4 člane državnega sveta. France Tomšič, predsednik Neodvisnosti, je v skupščini začel razpravo

o premajhnem številu mest za sindikate. Tudi mi ugotavljamo neloogičnosti pri razdelitvi števila mest v državnem svetu, saj imajo negospodarske dejavnosti kar 6 mest, delojemalci pa le 4, čeprav jih je nekajkrat več. Zaradi tega pa ne nameravamo zahtevati sprememb ustave, sprejete pred šestimi meseci.

Vsebinske ustave in obeh zakonov pa kaže, da bo Slovenija imela bolj enodomen kot dvodomen parlament, saj so pristojnosti državnega sveta zelo omejene. Na podcenjevanje državnega sveta kažejo tudi zakonske določbe o rokih za volitve. Z ustavnim rokom je določen enoletni rok za izvolitev novega parlamenta. Mišlimo, da je parlament konstituiran le, če sta izvoljena tako državni zbor kot državni svet. V predlogu zakona o državnem svetu piše, da volitve vanj razpisuje predsednik državnega zbora. Ker je za volitve določen dvomeščni rok, bi morale biti volitve v državni svet izvedene najkasneje do 23. oktobra. To je dva meseca pred 23. decembrom, ko poteka enoletni rok. Ker možnosti za volitve v tem roku ne vidimo, tudi če bo sprejeta volilna zakonodaja, lahko že zdaj napovem, da parlament ne bo konstituiran v roku, ki ga določa ustava.

Ob tem, kar smo v zdnjih tednih lahko zvedeli o volitvah v državni zbor, so vprašanja o državnem zboru lahko obrobna. O njih pa pišemo, da državni svet zaradi interesov strank ne bo že na začetku potisnjen na obrobje, kar se bo zgodilo z njegovo prepozno izvolitvijo.

France Kavčič

Sporazum med sindikatoma tekstilnih delavcev Slovenije in Hrvaške

Sindikat delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije in Sindikat tekstilne, usnjarske, obutvene in gumarske industrije Hrvaške sta podpisala sporazum o medsebojnem sodelovanju. Po sporazumu naj bi delavci enake pravice iz kolektivne pogodbe, ne glede na svojo državljanstvo. To pomeni, da bodo delavci iz Hrvaške, ki delajo v obratih na slovenskem ozemlju, dobivali enake plače kot njihovi kolegi iz Slovenije. Predmet sporazuma je tudi izmenjava izkušenj o soupravljanju, dopolnjevanju kolektivnih pogodb in delovnopравни zakonodaji. Sindikata bosta skušala odpravljati ovire v pretoku blaga, kapitala in delovne sile iz ene države v drugo.

Predsednika Alojz Omeje in Josip Zidanič sta pred podpisom sporazuma v SIC Radovljica članom izvršnih odborov predstavila tudi nekatere dosežke in težave pri delu. Tudi hrvaški sindikat tekstilne industrije in sorodnih dejavnosti je tako kakor naš sindikat tekstilne industrije drugi največji iz sestave Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške. Pred vojno, ki je močno prizadela tekstilne centre v Slavoniji in na območju Vukovarja, se je vanj včlanilo skoraj 100 tisoč delavcev. Granate, rakete in mine pa so porušile 27 tovarn ali 12 odstotkov zmogljivosti dejavnosti, ki se povezujejo v ta sindikat. Zidanič je govoril tudi o sporu s hrvaško oblastjo, zaradi katerega so sindikalisti prosili za intervencijo evropsko sindikalno konfederacijo. Z njeno pomočjo so preprečili sprejetje zakona, s katerim bi se sindikati spremenili v nekakšno nepomembna združenja. Položaj Samo-

stojnih sindikatov Hrvaške je bil težak tudi zato, ker so se morali bojevati z Bernardom Jurlino, bivšim predsednikom hrvaških sindikatov, ki je po volitvah postal podpredsednik vlade in minister za delo in socialo.

Sporazum med obema sindikatoma je pomemben zaradi ravni plač v obeh državah. Minimalne plače na Hrvaškem so se prejšnji mesec povečale s 6.800 na 11.600 HRD. Cena marke na trgu pa dnevno raste tudi do 2 odstotka. Josip Zidanič je po podpisu sporazuma za DE povedal, da bo zaradi tega sporazuma sindikat močnejši in prodornejši v odnosih z direktorji, vlado in parlamentom. Sporazum bo pomagal pri razčiščenju položaja Pekove tovarne v Ludbregu. Na njegovi podlagi bo boljši tudi položaj hrvaških delavcev, zaposlenih v Beti Metlika in obratu tega podjetja na Hrvaškem. Hrvaški sindikat bo za predlice in tkalce skušal urediti beneficirano delovno dobo, kot jo imajo delavci in delavke v Sloveniji od leta 1989.

Predsednik sindikata hrvaških tekstilnih delavcev je prepričan, da v podjetjih in med delavci ni vzrokov za prekinjanje blagovnih in finančnih tokov med obema državama, saj je na Hrvaškem veliko povpraševanje po nekaterih izdelkih tekstilne industrije.

Izvršna odbora obeh sindikatov se bosta prihodnjic verjetno srečala v zagorskem mestecu Ludbregu, kamor Hrvati vabijo zaradi tamkajšnje velike Pekove tovarne.

F. K.

POSTALI SMO ČLANI MEDNARODNE ORGANIZACIJE DELA

Konferenca Mednarodne organizacije dela letos zaseda od 3. do 23. junija. Iz Ženeve, kjer poteka zasedanje, se je vrnil član predsedstva ZSSS Gregor Miklič, ki je za DE povedal nekaj podatkov.

Na letošnjem zasedanju sta bili poleg standardnih točk, kot so poročila in resolucije, na dnevnem redu tudi dve novi konvenciji:

– zavarovanje prejemkov delavcev v primeru nesolventnosti delodajalcev;

– preprečevanje industrijskih katastrof (kemične, biološke).

Slovenija je postala članica Mednarodne organizacije dela 29. maja, potem ko je po vstopu v Organizacijo združenih narodov tja prispela prošnja za sprejem. Slovenska delegacija je na zasedanju sodelovala prvič. Vodila jo je ministrica za delo Jožica Puhar. Z ministrstva sta bili tam še Nataša Belopavlovič in Aleksander Čečarov. Delodajalce iz Slovenije je zastopal Josip Škoberne, podpredsednik Gospodarske zbornice. Delojemalce oziroma zaposlene iz Slovenije pa je predstavljala Gregor Miklič. V drugem delu

zasedanja ga bo nadomestil Štefan Skledar iz Konfederacije novih sindikatov Slovenije – Neodvisnosti.

Člane slovenske delegacije je, obenem s predstavniki šestih drugih novih članic, v plenarnem delu zasedanja pozdravil predsednik izvršnega biroja Mednarodne organizacije dela. Slovesnosti pa v Ženevi ob tej priložnosti ni nihče organiziral.

Člani slovenske delegacije v Ženevi so se želeli čimprej usposobiti za delo v tej ugledni mednarodni organizaciji. Razen Jožice Puhar, ki je pozdravila udeležence plenarnega zasedanja, so aktivno delovali le v delovnih komitejih, kjer so obravnavali posamezna vprašanja, zlasti pa obe novi konvenciji, ki bosta pomembni tudi za članstvo naših sindikatov. Vsi naši predstavniki so konferenci zagotovili spoštovanje konvencij Mednarodne organizacije dela, ki jih je ratificirala

SFRJ. Tako je sklenila skupščina Republike Slovenije ob razglasitvi neodvisnosti.

Poročilo o delu komisije Mednarodne organizacije dela ni imelo posebnih podatkov in

Jožica Puhar, Gregor Miklič in Josip Škoberne na plenarnem zasedanju Mednarodne organizacije dela

CONFÉRENCE INTERNATIONALE DU TRAVAIL

79e session

Genève, 1992

Gregor Miklič je svoje vtise iz Ženeve sklenil v dve točki. Nasprotovanja med delavci in delodajalci so povsod po svetu enaka kot pri nas. To pomeni, da delodajalci hočejo čimnižjo raven pravic, zlasti plač, delojemalci pa čimveč. To se je na konferenci videlo zlasti pri strokovni razpravi o omenjenih novih konvencijah. Razpravljalci so pojem delojemalca začeli zamenjevati s pojmom delavec, medtem ko za izraz delodajalec nimajo alternative.

Na konferenci so o splošnih političnih vprašanjih spregovorili le na plenarnem zasedanju, v delovnih komitejih pa so govorili le o strokovnih vprašanjih. Prav zato so plenarno zasedanje lahko najbolj izkoristili predstavniki držav bivšega socialističnega tabora z razlago težavnega položaja gospodarstva in širše družbe in konferenco pravzaprav prosili za pomoč.

Franček Kavčič

SKEI NE BO VEČ DELAL NAMESTO DIREKTORJEV

Osrednja nit razprave na seji izvršnega odbora republiškega odbora kovinarjev 18. junija je bilo vprašanje, kaj lahko sindikat stori, da delavcem ne bo treba vsak mesec pred plačilnim dnevom s stavko izsiljevati plače, ki dosega le še 60 do 70 odstotkov določenih s kolektivno pogodbo. Ne gre le za obliko pritiska na poslovodstva in direktorje, ampak tudi za pomoč vodstva SKEI pri bančniških, ministrih in drugih, ki posojajo denar za izplačilo osebnih dohodkov. K temu so člani izvršnega odbora dodali zaskrbljivo ugotovitev, da postajajo predsedniki sindikata v večjih podjetjih apatični, saj z zahtevami po spoštovanju kolektivnih pogojev zadevajo ob ovire, ki jih ni mogoče odstraniti. Gre tudi za pogodbe o zaposlitvi, ki jih večina delavcev še vedno ni dobila.

Republiški odbor SKEI bo članstvo skušal seznaniti z zasnovo ekonomske politike, ki jo je v mesecu dni pripravila vlada Janeza Drnovška. Albert Vodovnik in drugi aktivisti SKEI se zavedajo, da je program na področju delitve restriktiven, ker bo treba pokriti primanjkljaj v bilanci Republike Slovenije, ki menda znaša več milijonov nemških mark.

Uvodni pogovor vodstva SKEI s Hermanom Rigelnikom in Jožico Puhar je po mnenju Miloša Pavlice pokazal namero vlade, da se plače po kolektivni pogodbi zni-

žajo za 15 odstotkov. Na prvi pogled bi takšen predlog pomenil izboljšanje za več kot 90 odstotkov podjetij, ki zdaj izplačujejo manj. Sindikat pa bo ugovarjal predlogu, da se plače ne bi povečevale v primeru manj kot 5-odstotne inflacije. Spretni statistiki bi lako dva in več mesecev zapored objavljali 4,9-odstotno rast cen in onemogočali popravke plače zaradi rasti cen.

Razpravljalci so posebej poudarili težak položaj podjetij v nekaterih dejavnostih in na mariborskem območju. Delavci so po njihovem mnenju razburjeni tudi zaradi privilegijev delavcev v družbenih dejavnostih, tako kar zadeva višino kot tudi rednost izplačil osebnih dohodkov. Pravijo, da je med obojimi zavezal prepad, ki se povečuje tudi z odpuščanji, ki jih pozna le gospodarstvo. Branko Medik in Edo Ozimič sta opozorila, da bo v Mariboru prihodnji teden hudo. Če ne bo plač v Metalni, bo stavka. Pridružili se jim bodo delavci TVT in številnih drugih podjetij. Zaradi te stiske so Mariborčani obnovili predlog za protestni zbor pred republiško skupščino, ki naj bi novo vlado poučil o resnem položaju delavcev in pogledih SKEI na izhod iz sedanjega položaja.

Izvršni odbor je enotno zahteval razbremenitev gospodarstva vsaj na raven iz leta 1986. Miloš Pavlica je izračunal, da je masa denarja za plače v gospodarstvu pri-

bližno enaka obsegu proračunske porabe. To pomeni, da bi 10 odstotkov manj za proračun omogočilo 10 odstotkov več za gospodarstvo.

Kovinarji protestirajo tudi proti različnim monopolistom, ki svoje izdelke, zlasti hrano, nenehno dražijo in prodajajo le na domačem trgu. Kovinarji so prizadeti, saj izvažajo 80 odstotkov svoje proizvodnje. Tudi zaradi tega zahtevajo prerazporeditev družbenih bremen.

Bogo Košnik je opozoril na banke in druge finančne ustanove, ki imajo hipoteke za tri četrtine vrednosti gospodarskih podjetij. Tudi če bodo delavci dobili listine za manj izplačane osebnih dohodke, jih ne bodo mogli uveljaviti, če bodo banke vzele to, kar je menda njihovo. Valter Zavec je zato predlagal, naj se terjatve delavcev takoj spremenijo v lastninski delež delavcev njihovih podjetij.

»Nova vlada ni naša, je pa lahko bolj naša, kot je bila prejšnja,« je v razpravi dejal Rajko Lesjak. Če jo bomo sindikati preveč razumeli, nas delavci ne bodo razumeli. Zasnovano ekonomskega programa vlade bo treba soočiti z zahtevami 18. seje sveta Svobodnih sindikatov, ki je bila prejšnji teden, in šele potem bomo videli, ali bo prišlo do socialnega partnerstva ali pa bo sindikat obnovil metode pritiska.

Franček Kavčič

Delegacija vodstva sindikata FNLE Benečije in Julijske krajine je prejšnji teden obiskala kolege iz Sindikata delavcev energetike Slovenije.

Dicuzzo Sante, Volpato Spartaco, Franco Buri in Edoardo Sossi so sogovornikom povedali, da ima njihov sindikat, povezan v CGIL, podobne probleme z vmešavanjem politike kot naši

Obisk energetikov iz Benečije in Julijske krajine

sindikata. Franc Druks je gostom na začetku povedal, da se pri nas novi sindikati ustanavljajo ne zaradi delavcev, ampak zato, da en sindikat nadzira drugega.

Vodstvi obeh sindikatov sta se pogovarjali tudi o omejevanju pravic delavcev do stavke v javnih podjetjih. Gostje so povedali, da imajo v Italiji vsi delavci ustavno pravico do stavke. Po velikih stavkovnih gibanjih pa je oblast pred leti uveljavila zakon, s katerim je omejila pravico do stavke, zlasti v javnih podjetjih. Zato je sindikat FNLE z delodajalci sklenil še posebno pogodbo, po kateri stavka energetikov načelno ne sme prizadeti oskrbe podjetij in gospodinjstev. Gostje so tudi povedali, da je navdušenje delavcev za stavke splahnelo in da tudi sindikalisti vedno bolj preračunavajo stroške in zato skušajo uporabljati druge metode pritiska, posebno prek poslancev v parlamentu. Delegaciji obeh sindikatov sta se dogovorili za stalno sodelovanje in izmenjavo izkušenj. Kolegi sosednje dežele bodo pomagali vzpostaviti stike s centralo svojega sindikata v Rimu.

FNLE bo septembra v SIC Radovljica organiziral enotedenski seminar za svoje aktiviste. Nanj bodo povabili tudi aktiviste sindikata delavcev energetike Slovenije.

F. K.

SREČANJE POKLICNIH GASILCEV

Jubilejno, 10. delovno in športno srečanje poklicnih gasilcev so tokrat izvedli delavci Zaščite iz Raven na Koroškem. Za solidno opravljeno zahtevno delo jim gre vsa zahvala. Več kot 250 poklicnih gasilcev in gostov je prišlo še iz Ljubljane, Maribora, Novega mesta, Krškega, Ajdovščine, Kranja, Celja, Jesenic, Sežane, Nove Gorice in Naftes Lendava. Kot opazovalci pa so letos prvič prišli še gasilci iz OGZ Postojna. Gasilcev iz Kopra ni bilo, saj s stavko zahtevajo ureditev svojih težav. Udeleženci so jim v podporo poslali brzojavko z željo, da bi problem čimprej uredili.

Otvoritveno slovesnost je v imenu republiške uprave za zaščito in reševanje opravil glavni republiški požarni inšpektor Bogo Zupančič. Udeleženci so pogrešali najodgovornejše predstavnike ministrstva za obrambo in republiške uprave. Prizadelo jih je, da kljub obljubam niso dobili zadostnega števila novih uradnih znakov poklicnih gasilcev, in so bili na mi-mohodu (v dežju) brez pokrival.

Tekmovanje je teklo po programu. Gasilska disciplina je obsegala kombinacijo gašenja in reševanja ponesrečenca z visokega stolpa. Tu so se najbolj izkazali domačini. Zelo uspešni so bili gasilci iz Kranja, ki so zmagali v plavanju in kegljanju, največji pokal v nogometu pa so odnesli Novogoričani.

V dopoldanskem času je bila tudi obsežna in zanimiva razprava o položaju poklicnega gasilstva, njegovem financiranju in razvoju po sprejetju nove zakonodaje, predvidoma še v letošnjem letu. Na sklepnih slovesnostih ob razglasitvi rezultatov in podelitvi pokalov, diplom in nagrad je sindikat poklicnih gasilcev prvič podelil tudi svoja priznanja – tako za organizatorje delovno-športnih srečanj kot za zasluge pri sindikalnem delu. Priznanje v obliki znaka našega sindikata so tokrat prejeli: Franc Černelič in Avgust Mlakar iz Krškega, Zdravko Cestar iz Celja, Bogdan Godnič iz Ajdovščine, Franc Rotar iz Raven in Ernest Šilec iz Maribora. Vsem ponovno čestitamo.

M. N.

Delavkam, delavcem in vsem državljanom Slovenije

ČESTITAMO ZA 25. JUNIJ, DAN SLOVENSKE DRŽAVNOSTI

Že 24. junija popoldne vas vabimo na praznovanje v ljubljanski Mostec, kjer smo pripravili družabno srečanje s piknikom in zanimivim programom.

Prvaki stranke in poslanci vam bodo točili pijačo in vas postregli z jedačo, za rekreativce in športnike pa smo pripravili priložnostna tekmovanja.

Zabaval vas bo ansambel 12. nasprotje.

Pridružite se nam!

V družbi z vami bo še bolj veselo in prijetno.

NAJTEŽJI PROBLEM SO NEZAKONITA ODPUŠČANJA

(Iz poročila o delu službe pravne pomoči območne organizacije ZSSS za Gorenjsko)

Pri ugotavljanju trajnih presežkov delavcev so poseben problem delavci, ki po zakonu uživajo posebno varstvo (invalidi, nosečnice, sindikalni zaupniki, člani organov upravljanja). Ni točno izdelanih kriterijev, kdaj morajo nastopiti določene okoliščine (nosečnost, invalidnost), ki pomenijo zakonit razlog, zaradi katerega delavcu ne more prenehati delovno razmerje. Tako se dogaja, da je delavec istočasno postal tehnološki presežek in invalid, običajno III. stopnje. Odvetnik **Zdravko Rus** v teh primerih predlaga obnove postopkov v podjetjih ali na sodišču združenega dela.

Problematični so kriteriji, po katerih v podjetjih ugotavljajo presežne delavce. Ti kriteriji namreč niso enaki tistim, ki jih uporabljajo pri oblikovanju osebnega dohodka delavca. To pa ni v skladu s splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo.

Izmišljeni disciplinski postopki

Postopki določanja začasnih in trajnih presežkov delavcev so tem bolj rigorozni, čim slabši je ekonomski položaj podjetja. Če ni denarja za izplačilo osebnih dohodkov, ga je še manj za odpravnine, ki pripadajo delavcem po zakonu, in vodstva panično iščejo tudi nezakonite načine zmanjševanja števila zaposlenih.

Eden takih načinov so disciplinski postopki. V Škofji Loki in Trzinu je bilo nekaj očitnih primerov, ko so z njimi reševali odvečne delavce. Vzrok za disciplinski postopek so bila dejanja, ki bi morala biti označena za prekršek že v ustreznih aktih, pa niso bila, ampak so tako postala šele v postopku. Nered v določenem oddelku, ki prej nikogar ni motil, je v postopku nenadoma postal kazniv. Zanimiva je primer vodstvenega delavca, ki naj bi izgubil delo, ker ni ustanovil lastnega podjetja, s katerim bi konkuriral na natečaju za pridobitev dela, ki ga opravlja njegov oddelok. Ko pa je hotel skupaj s sodelavci ustanoviti mešano podjetje, ki bi prevzelo to delo, vodstvo ni bilo zado-

voljno in ga je dalo v disciplinski postopek zaradi neizpolnjevanja delovnih obveznosti, hkrati pa je naročilo izdelavo nove organizacije podjetja pri zasebnih podjetju, čeprav samo razpolaga z ustreznim kadrom.

Delavci, zaposleni pri zasebnih delodajalcih in v podjetjih v zasebni lasti, so še posebej izpostavljeni grobim kršitvam pravic. Pri obrtnikih in v zasebnih podjetjih, ki so praviloma majhna, ni organov upravljanja, pri katerih bi delavec uveljavljal pravice iz delovnega razmerja. Najpogostejše so pritožbe zaradi:

- nesklentive pogodbe o zaposlitvi in neprijava v zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje (zaposlitev na črno in iz tega izhajajoče najtežje oblike izkoriščanja),
- nezakonitega prenehanja delovnega razmerja,
- kršenja postopkov v zvezi z ugotavljanjem disciplinske odgovornosti,
- izplačevanja osebnih dohodkov pod zajamčenimi,
- izplačevanja osebnih dohodkov z zamudo,
- neizplačevanja dohodkov in drugih osebnih prejemkov (regres za dopust),
- neizplačevanja stroškov v zvezi z delom.

V veliki večini primerov delodajalec krši pravice, vendar pa se jih delavci bojijo uveljavljati, ker bi lahko izgubili delovno mesto. Z nadzorom že pri sklepanju pogodb o zaposlitvi bi se lahko izognili nekaterim kršitvam. Prizadeti delavci največkrat sploh nimajo izvida pogodbe o zaposlitvi.

Najslabše je pri zasebnikih

V najslabšem položaju pa so običajno tisti delavci večjih po-

Urniki dela službe pravne pomoči

- Škofja Loka, vsak torek od 13. do 16. ure v prostorih sindikata
- Trzin, vsako sredo od 8. do 15. ure v prostorih sindikalne izpostave
- Jesenice v prostorih sindikalne izpostave vsak četrtek od 14. do 16. ure
- Radovljica v odvetniški pisarni Zdravka Rusa vsak ponedeljek od 13. do 16. ure.

djetij, ki jih je skupaj z oddelkom prevzel zasebni delodajalec in mu pomenijo predvsem obremenitev. Poskuša se jih čimprej znebiti in dejavnost opravljati v družinskem krogu. Prej ali slej delavec ostane na cesti in še srečo ima, če dobi šestmesečno nadomestilo osebnega dohodka.

Po sklenitvi večine panožnih kolektivnih pogodb v lanskem letu so sledila prizadevanja za sklenitev podjetniških pogodb. Marsikje je sindikat naletel na odpor, na zavlačevanje, izgovore, da je dovolj, če so akti usklajeni s splošno oz. panožno pogodbo. Tako je bilo nemalo krat treba najprej sindikalne zaupnike prepričati in motivirati za začetek pogajanj. V strokovni službi območnega sindikata smo zagotavljali pomoč v vseh podjetjih, kjer je sindikat izrazil željo.

Najpogostejši izgovor vodstva za odlašanje sklepanja podjetniške kolektivne pogodbe je nezmožnost izvajanja tarifnega dela, predvsem izhodiščnega osebnega dohodka. Izgibajo se tudi izdajanje potrdil oz. zadolžnic za manj izplačane osebnega dohodke. Naj-

težje pa je v podjetjih, kjer politika delitve plač ni bila urejena, kjer niso poznali opisov delovnih mest in tudi razporeditve v tarifne razrede niso pravilno izvedli.

V iskanju rešitev iz gospodarske stike so se podjetja zatekala tudi k reorganizacijam. Problem se je pojavil tam, kjer so se s pomočjo vlozkov nekaterih delavcev reorganizirali v mešana podjetja. Tam zdaj pešča vodstvenih delavcev upravlja podjetje ne upoštevajoč, da je še vedno večji del premoženja družbena last.

Stečajni upravitelji kot zaslužkarji

Pravnica **Lucija Vuga** je zastopala 900 delavcev in upokoencev podjetja BPT Trzin. Zadeva še ni končana, sodišču je podan predlog za sklenitev prisilne poravnave. Upniški odbor pa je predlagal odstavek stečajnega upravitelja zaradi zavlačevanja stečajnega postopka in ker se ne strinja z izhodišči za rešitev postopka ter visokimi stroški. Nagrada stečajnega upravitelja znaša 25 zajamčenih bruto osebnih dohodkov, njegova stečajna ekipa, ki je objavljena na zavodu za zaposlovanje, pa dobiva poleg nadomestila za primer brezposelnosti tudi nagrado v višini 3,5 do 6 zajamčenih bruto osebnih dohodkov. Poleg tega je bilo angažiranih nekaj svetovalnih firm, v dveh od njih je bil direktor namestnik stečajnega upravitelja.

Upniški odbor pričakuje od stečajnega upravitelja čimprejšnje oblikovanje stečajne mase in dokončanje postopka s sklenitvijo prisilne poravnave, stečajni upravitelj pa teži k ustanavljanju raznih podjetij in dejavnosti, ki nimajo zveze z osnovno dejavnostjo podjetja v stečaju.

Stečajni postopek se vleče že leto dni. Upniški odbor pa je v glavnem obravnaval le predloge upravitelja za ustanovitev novih podjetij. Trenutno je vprašljiva celo prisilna poravnava, saj upravitelju manjka za njeno izvedbo 140 tisoč tolarjev.

Priredil: F. K.

NOVO POSLANSTVO NOVINARJEV V PODJETJIH

Če je to kdajkoli bil v glavnini »delavski tisk«, potem si tega vsaj danes v zavesti in v prizadevanjih novinarjev v podjetjih ne želi in ne upa več biti. To smo lahko takoj ugotovili na letošnjem študijskem srečanju novinarjev, ki so zaposleni v podjetjih, in so se letos zbrali v Ankaranu.

»Odnosi z javnostmi so pomembna sestavina sodobnega krmljenja podjetij, menedžmenta in marketinga. Novinar v sodobnem podjetju oziroma v ustanovi naj bi odpravljal vlogo internega in, če je le mogoče, tudi komunikatorja navzven. Od takega komuniciranja je treba razlikovati in razmejiti tržno komuniciranje, vendar zagotoviti sodelovanje med njima. Interno komuniciranje pa ni le enosmerno obveščanje zaposlenih s strani vodstva, marveč dialog. Glasilo je le eno od orodij notranjega komuniciranja.«

»Sistem internega komuniciranja se mora osredotočiti na naslednje dejavnosti: posredovanje storilnosti in sploh učinkovitosti podjetja, zniževanje stroškov, iskanje rezerv in ustvarjanje dobička.«

Kar je v navednicah in še kaj, je bilo ogrode izhodišč za 13. študijsko srečanje novinarjev v podjetjih. Udeležba je bila navzlic neugodnim razmeram dokaj dobra (57), čeravno je ni mogoče primer-

jati z nekdanjo množično v letih, ko so bili pokrovitelji in meceni t. i. obveščanja v združenem delu še republiški sindikati.

Ali spričo teh novih, v učinkovitost podjetij, ne pa v korist posameznika naravnanih ciljev časopisje v podjetjih lahko še prištevamo k tako imenovanemu delavskemu tisku? Kakšna je vloga in na kateri strani je novinar oz. urednik internega glasila – pišoč v skladu z interesi podjetnika na eni in interesi delavca na drugi strani? Malokateri se bo slepil, da

vse bolj prevladujejo? Kako preprečiti enosmerno informiranje, ki preprečuje obojesmerno in »zamaši komunikacijske kanale? Kako prepričati poslovodstva, da glasilo ni strošek, marveč naložba v mir v podjetju? In če je glasilo dosledno v funkciji dobička, kako naj hkrati motivira zaposlene?

INFORMATATOR

glasilo delavcev Rudnika Mežica

Kako naj vzpostavlja in utrjuje medsebojno naklonjenost med vodstvom in zaposlenimi? Do kod naj seže novinarjeva lojalnost vodstvu?

so ti interesi identični, pa četudi samo posredno (»uspeh podjetja je koristen tudi za delavcev standard«).

Kako skrbeti za komuniciranje v kriznih, napetih razmerah, ki

Kar smo slišali, vsa ta vprašanja, zadrege in zagate ostajajo slej ko prej iste – ker so trajna sestavina in temeljna lastnost vsakega novinarja v organizaciji, ki ga plačuje – najsi je bilo to v časih, ko smo se z obveščanjem trudili prekriti nenehno nezadostnost namišljenega samoupravljanja, najsi bo v novejšem obdobju brezobzirnega dobičkarstva, ko želimo pridobiti (izčrpati) zaposlenega, da bi bil pripravljen žrtvovati osebno življenje za kar največji profit firme.

Okrog teh dilem so se vrtele

razprave, ki sta jim podala na začetku Meta Maksimovič, samostojna svetovalka za odnose z javnostmi, ter dr. Mario Plenkovič, profesor z zagrebškega vseučilišča.

V okviru študijskih tem je izstopalo izjemno strnjeno in pregledno predavanje dr. Janeza Prašnikarja, ki je hkrati sveže in izvirno predstavil različne vidike procesa, ki se imenuje SOCIALNO PARTNERSTVO (za razliko od socialnega pakta, ki je enkratni akt). Žal pa ni bilo časa, da bi kdo omenjeno snov in spoznanja povezal in programsko uredil – da naj bi namreč v okviru

teh razsežnosti iskal novinar oz. urednik v podjetju izhodišča za zasnovno in urejanje različnih medijev za komuniciranje z javnostmi, v skladu s tem pa tudi utemeljitev svojega poslanstva v sodobnem podjetju.

Srečanje so novinarji v podjetjih izkoristili še za institucionalno novost, ki se je že več let pripravljala. Ustanovili so svoje samostojno društvo – novinarjev v podjetjih in zavodih, čeravno jih je veliko članov Društva novinarjev Slovenije.

Razstava (ali bolje ogled) glasil, ki so jo ob srečanju pripravili v posebnem prostoru Hotela Adria v Ankaranu, s svojimi izdelki priča, da je veliko urednikov v zadnjih dveh, treh letih prestreglo zahteve po vsebinsko in oblikovno sodobno zasnovanih podjetniških glasilih. Nekateri med njimi so v tem dosegli visoko profesionalno raven in širino, tako da bi njihove publikacije marsikdo s pridom kupil tudi v javni prodaji (prim. Ljubljanska banka).

Jaro Novak

SEDEM DNI V SINDIKATIH

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,000 SLT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – Varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,000 SLT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,000 SLT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 520,000 SLT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,000 SLT

● več avtorjev:

KAKO POSTATI PODJETNIK – KAKO USPEŠNO POSLOVATI

Iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA. Cena 590,00 SLT

● Aleksej Cvetko

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti – Sprejemni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo – Organizacijske spremembe – Kako s pridobljenimi pravicami. Cena 500,00 SLT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SLT

● Jože Smole

SPOMINI TITOVEGA SEKRE TARJA

Willy Brandt: nemški krediti ali vojna odškodnina – Gadafi je pustil Tita čakati dve uri – Kdo je sesuval Staneta Kavčiča – Hlače je nosila Jovanka – Zakaj Stane Kavčič ni hotel v jugoslovanski politični vrh – Koliko je Tito kriv za klanje na jugoslovanskih tleh in koliko zaslužen, da ga prej ni bilo. Cena 500,00 SLT

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

NAROČILNICA NA ČASOPIS »DE«

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, naročamo (do pisnega preklica)

..... izvod(ov) tednika »DE«. Pošljite nam ga na

naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Dne:..... Žig Podpis naročnika

Naročnino bomo poravnali v zakonitem roku.

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri , Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti

..... izv. ● Stanov. razmerja

..... izv. ● Delavci in uprav.

..... izv. ● Zakon o pokojnin.

..... izv. ● Dnevnik Titovega sekr.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

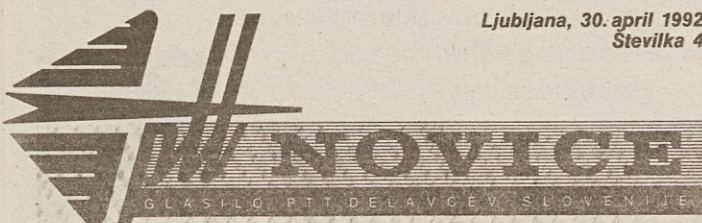
Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.

2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne:..... Žig Podpis naročnika

MEDNARODNI SEJEM ORODJARSTVA

V Mariboru zelo resno uresničujejo odločitev, da naj to mesto postane sejmsko. Po dveh mednarodnih sejmih v mesecu maju, in sicer Energetika '92. in Vzdrževanje-Terotech '92, bodo prihodnji teden mariborska sejmska vrata znova na stečaj odprta. V Dvoranah Tabor bo od 23. do 27. junija mednarodni specializirani sejem orodjarstva Forma Tool '92. Pobudo zanj so dali slovenski orodjarji, ki so jo skupaj z mariborsko univerzo, obrtniki in orodjarskimi strokovnjaki tudi uresnili.

Na sejmu se bo predstavilo 159 razstavljalcev: 83 tujih – iz Avstrije, Nemčije, Švice, Italije, Češke in Slovaške in iz Hrvaške, ter 76 slovenskih. Med domačimi orodjarji bodo sodelovale vodilne slovenske orodjarne: TAM Tehnološka oprema Maribor, Mariborske livarne Maribor, Elektrokovine Maribor, Iskre iz Ljubljane, Agisa iz Ptuja in drugih družbenih in zasebnih podjetij. Skupaj bo

razstavljalo 31 orodjarn, drugi razstavljalci pa bodo proizvajalci strojev za orodjarstvo in zastopniki teh proizvajalcev, proizvajalci priprav in merilne tehnike in drugi, ki so povezani s to industrijo.

Na tiskovni konferenci je organizator sejma, mariborsko podjetje STEP, sejem predstavilo tudi v številkah. Sejem bo urejen na 10.000 kvadratnih metrih površine, od tega bo 5.800 kvadratnih metrov pokritih površin, kjer bo postavljeno 87 stojnic. Za celovito ponudbo pa bodo poskrbeli še trije živilci in pet gostincev. Na voljo bodo tudi druge sejmske storitve, kot so službe za razstavljalce in obiskovalce, protokol, varovanje, tehnične službe in turistične informacije. Kot je v navadi za tovrstne sejme, bo tudi ta imel spremljevalne prireditve. Med njimi je treba zlasti omeniti več tem o uporabi informatike v orodjarstvu, dan kranjskega Merkurja, tradicionalni, tokrat že 18. seminar orodjarjev in

prvo borzo orodjarstva. Na borzi bodo orodjarji zbrali podatke o ponudbi in povpraševanju in to priložnost izkoristili tudi za konkretne poslovne stike in dogovore.

Organizatorji, med njimi tudi mariborska univerza, so ta sejem skrbno pripravljali, saj ga štejejo za pomembno mednarodno predstavitev Slovenije in še posebej Maribora, ki lahko kar z nekaj kakovostnimi orodjarnami uspešno konkurira na trgih sosednjih držav. Sejem naj bi si pridobil mednarodni ugled, proizvajalci pa tudi primerno ceno svojih izdelkov in storitev. V orodjarstvu v Sloveniji dela okrog 7.000 strokovno visoko usposobljenih delavcev. Prihodnji četrtek, 25. junija, na dan slovenske osamosvojitve, bo na sejmu Forma Tool dan odprtih vrat. Vstopnice bodo ta dan nekoliko cenejše in zvrstilo se bo nekaj posebnih prireditev za obiskovalce in razstavljalce.

B. G.

HAZARD Z DELAVSKIMI POČITNIŠKIMI DOMOVI

Da se prenekašim slovenskim počitniškim domovom na Hrvaškem slabo piše, vemo že dolgo. Pred desetletji, ko na nekdanjem morju o turizmu še ni bilo ne duha ne sluha, smo bili tam seveda še kako dobrodošli. Pozneje, ko je bilo na obali iz leta v leto manj prostora, pa so se dotlej dobri odnosi pričeli počasi krhati. Slovenskim počitniškim domovom so postale tamkajšnje oblasti nenačelnjene, saj so imele pred očmi predvsem inozemski turizem, ki naj bi nosil zlata jajca.

Sedaj, ko smo med Slovenijo in Hrvaško potegnili državno mejo, pa je usoda delavskih počitniških zmogljivosti ob obali še neprimerno bolj negotova. Hrvaška vlada namreč zahteva, da slovenska podjetja, ki imajo domove na njenem ozemlju,

uredijo vsa lastninska vprašanja. Če bo ostal status počitniških zmogljivosti takšen, kot je, torej če ne bo spremenjen – rok je 30. junij – bodo domovi vključeni v medrepubliško delitveno bilanco. To pomeni, da bodo za nas izgubljeni. Od zakona o spremembi družbenih podjetij, ki zahteva statusne spremembe, in tudi od 30. junija hrvaška vlada ne namerava odstopiti.

Doslej je na ta problem naša podjetja opozarjala le občina Buje, drugod pa temu vprašanju niso posvečali posebne po-

Z vprašanjem usode naših počitniških zmogljivosti na Hrvaškem se intenzivno ukvarja tudi Metod Zalar, direktor borze sindikalnega turizma ATRIS. Že maja je Zvezi svobodnih sindikatov predlagal, naj bi na Hrvaškem ustanovili podjetje ATRIS, ki bi prevzelo skrb nad našimi počitniškimi domovi. No, odgovora še ni. Zadnji junij pa se neusmiljeno približuje.

K vsemu temu naj dodamo še, da je na pobudo mnogih naših podjetij, ki niso dremala, naša vlada zaprosila hrvaško za odlog omenjenih zakonskih

Prof. dr. Gojko Stanič: Predlogi amandmajev na zakon o gospodarskih družbah

NAŠ VZOR – NEMČIJA – NI NAJBOLJ RAZVITA DRUŽBA

Predlagatelji zakona so se odločili za prevzem nemške pravne ureditve. Menimo, da odločitev ni pravišnja. Nemčija dandanes ni najbolj razvita družba. Predpisi ki urejajo gospodarske družbe, so pri njih preveč togi.

Posnemati velja najbolj razvite družbe, torej Japonsko in ZDA.

Pomanjkljivost predlaganega zakona je pravno organizacijska praznina med družbo z omejeno odgovornostjo in delniško družbo.

Menimo, da so predlagatelji zelo kakovostno uredili vprašanje družbe z omejeno odgovornostjo, ki pa dobro funkcionira za majhno združbo družbenikov. Predlagatelji so naredili dober predlog tudi za veliko javno delniško družbo, za katero je značilno, da od samega začetka zbira delniški kapital na trgu kapitala.

Izpustili pa so pravno organizacijsko obliko malih in srednje velikih podjetij, ki jih ustanovi večja skupina družbenikov ali pa se v družbeništvu vabi vse zaposlene delavce. Gre za t.i. zaprto delniško družbo.

Moderna oblika delniške družbe je tista, kjer ožji krog ustanoviteljev, ki delajo v družbi, in prav tako z izdajo delnic zbira kapital za razvoj. Gre za kombinacijo zaprte in odprte delniške družbe. Mnogi sve-

točno znani strokovnjaki menijo, da je to zelo perspektivna pravno organizacijska oblika kapitalne družbe.

V naših razmerah bo v veliki večini podjetij število lastnikov tako veliko, da bo funkcionalna le oblika delniške družbe.

Ob lastninjenju se v lastninski odnos praviloma vključujejo vsi zaposleni iz uspešnih podjetij v družbeni lastnici.

Če jim lastna akumulacija zadošča, ne bodo vabili k družbanstvu zunanjih lastnikov.

Morda pa se bodo za to odločali. Toda zunanjim delničarjem ne bodo prepuščali kontrolnega paketa delnic, omogočali pa jim bodo visoko rast cene delnic in ugodno dividendo oziroma dobro kapitalsko naložbo.

Zato predlagam, da se v zakonu uredi še taka pravnoorganizacijska oblika, ki sloni na znanem krogu dominantnih lastnikov in dodatnem krogu tistih, ki jih zanima le dobra naložba kapitala. To naj bo zaprta delniška družba. Sedanje četrto poglavje naj se spremeni in naj nosi naslov »Javna delniška družba«.

Povsod v tem poglavju naj se napiše, da gre za javno delniško družbo.

Zaprto delniško družbo je mogoče urediti tako, da se določbe, ki veljajo za javno delniško družbo, poenostavi s posebnim poglavjem.

Za četrtrim poglavjem naj se vstavi novo poglavje z naslovom:

»Zaprta delniška družba«

399. člen

Zaprta delniška družba je tista, v kateri imajo notranji delničarji najmanj 51 % vseh vplačanih delnic oziroma zunanji največ 49 % delnic. Notranji delničarji morajo biti v delovnem razmerju z delniško družbo.

340. člen

Vse določbe, ki veljajo za javno delniško družbo, veljajo tudi za zaprto delniško družbo, razen določb, ki jih to poglavje ureja drugače.

343. člen

Organa zaprte delniške družbe sta skupščina in direktor, razen če statut ne določi tudi drugih organov, upoštevaje določbe tega zakona glede javne delniške družbe.

Določbe tega zakona glede nadzornega sveta, ustanovne revizije, revizorja, udeležbe notarja pri delovanju delniške družbe in preštevalcev glasov za zaprto delniško družbo niso obvezne.

232. člen

Stavek (1) naj se dopolni:

»V primeru, da je družba izdala le potrdilo o lastništvu delnic na ime, se prenos izvrši tako, da družba pisno ugotovi, da je dosedanji lastnik prenesel delnico na novega lastnika in to uredi v delniški knjigi. Novemu lastniku izda potrdilo o lastništvu delnic.

Družba lahko v statutu določi, da se prenos delnic na ime izvede le tako, da se dosedanjo delniško listino na ime uniči in da se izda novemu lastniku novo delniško listino na ime.

341. člen

Zaprto delniško družbo lahko ustanovi en sam ustanovitelj.

342. člen

Zaprta delniška družba lahko izda delnice na ime tako, da vodi knjigo delnic na sedežu družbe. Tisti, ki je vpisan v knjigi delnic, je lastnik delnice. Delniška družba izda delničarju potrdilo o vpisu in plačilu delnic ter potrdilo o lastništvu, ki vsebuje vse podatke, kot veljajo za delniške listine po 180. členu tega zakona.

Posamični amandmaji

57. člen

Drugi stavek prve točke bi veljalo napisati bolj določeno, kajti sedanja dikcija postavlja pod vprašaj vprašanje poslovne tajnosti. Predlagam naslednje besedilo:

»Poslovne knjige so javne listine za pristojne državne organe, ki so dolžni čuvati poslovne skrivnosti.«

168. člen

Predlagamo še tretjo točko:

Delničarji odgovarjajo upnikom za vsoto vpisanih in še ne vplačanih delnic v skladu z roki, dogovorjenimi ob vpisu delnic.

172. člen

Najbolje se trguje z delnicami, ki stanejo okoli 10 ECU.

Zato predlagamo, da se prvi in drugi odstavek ter 173. člen črtajo in da se člen spremeni in se glasi:

»Statut določi nominalni znesek za delnice.«

Predlagatelji ne upoštevajo, da nominalni znesek 25 ECU lahko pomeni zelo visoko ceno. To onemogoča zbiranje razpršenega kapitala prebivalstva. Računalniška obdelava je otežena pri obročnem plačevanju ene delnice. Zato je boljša rešitev nakup delnic, ki ne stane več kot 10 ECU v več časovno dogovorjenih paketih ob vpisu delnic.

190. člen

3. točka naj se glasi:

Vsaj polovico osnovnega kapitala morajo tvoriti delnice, ki so plačane z gotovino.

327. člen

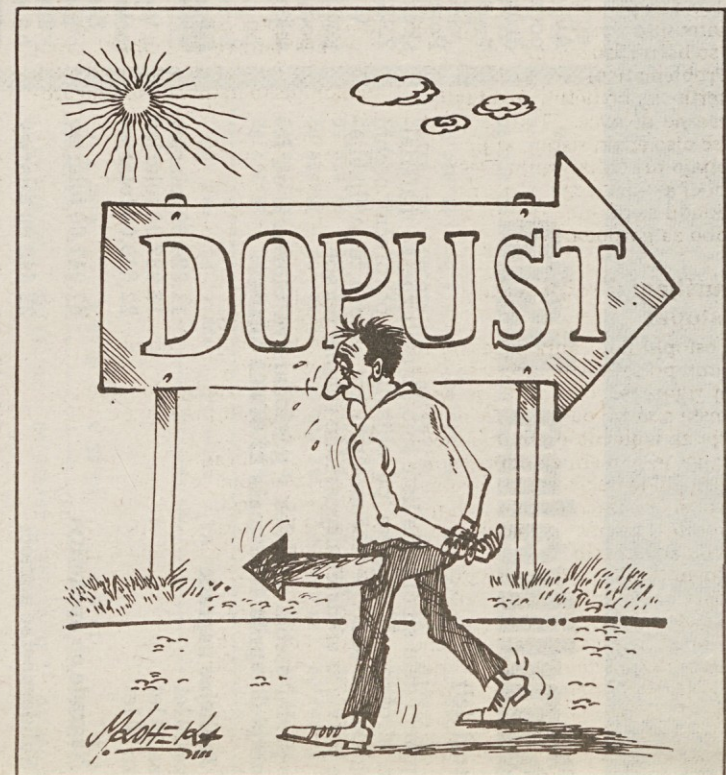
Predlagamo, da se odobri višji delež odobrenega kapitala in amandma:

»Nominalni znesek odobrenega kapitala ne sme preseči enkratne vsote osnovnega kapitala, ki obstaja v času pooblastila.«

Statusne spremembe:

Praksa kaže, da bi veljalo urediti tudi statusno preobrazbo kapitalne družbe v zadrugo in zadrugo v kapitalno družbo.

(Op. ur.: naslov članka je uredniški)

zornosti. Obstaja pa bojazen, da tudi slovenska podjetja, ki utegnejo potegniti najkrajši konec, niso novega hrvaškega zakona vzela resno. To se lahko kaj slabo obrestuje, račun za vse skupaj pa bodo kajpak znova morali poravnati delavci.

Predsednik Svobodnih sindikatov Slovenije in poslanec v družbenopolitičnem zboru Dušan Semolič je na seji skupščine vlado opozoril, naj se odločno zavzame za obrambo lastnine naših podjetij in državljanov na Hrvaškem in prizadete obvesti, kaj morajo storiti, da ne bodo ob svoje premoženje. Pa je, kot kaže, zaenkrat ostalo le pri dobri besedi.

sprememb. Tudi o tem odgovora še ni.

Bo torej takoimenovana medrepubliška delitvena bilanca pogoltnila pravno neurejeno lastnino? Bomo Slovenci ob svoje počitniške domove, ki so bili za mnoge delavce edina možnost za zaslužen letni dopust? Se bomo res tako zlahka in na hitro odpovedali dragoce-nemu premoženju?

Zelo nespametni bi bili, če bi se. Res je za ustrezen sporazum s hrvaško oblastjo še zelo malo časa. Toda o tem, ali se kaže za tisto, kar nam gre, zares pošteno potruditi in potegniti ni nikakršnega dvoma. Niti najmanjšega.

Andrej Ulaga

Osnovna organizacija sindikata upravnih organov in strokovnih služb občine Domžale

V letošnji letni sezoni oddamo dve počitniški prikolici z baldahinom za 4 osebe v Njivicah na Krku. Desetdnevne izmene se začnejo 30. junija. Cena najema je 850 tolarjev dnevno. Informacije dobite po telefonu 061/721-321 ali po faksu 061/714-231.

VSAK DAN V VEČERU

VELIKA NAGRADNA IGRA

VEČ VEČ VEČER

VSUČ IN NA NAGRADNO

Renault 5, pohištvo, televizorji, pralni stroji, mali gospodinjinski aparati, vrtni kamini, armature, svetila, trezorji,...

Vsak teden nova priložnost za bralce Večera!

Nagrade tedensko, VEČje mesečno, še VEČje v super nagradnem žrebanju!

Vse o nagradni igri in nagradah vsak ponedeljek v dnevniku Večer!

JEKLO TEHNA **AVTOHIŠA** **RENAULT**

DELOVNAJASNA 12 MARIBOR **Avto življenja**

VEČ VEČ VEČER

... pokrajinski tednik, ki poroča

DOLENJSKI LIST

Sodoben, vsestranski, zanimiv

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto

Glavni trg 24

tel.: 068/23-606

fax: 068/24-898

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 22

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Uresničimo tudi vaš predlog za sindikalne izlete in strokovna potovanja.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/317-298 – **poslovni čas za stranke vsak delavnik od 9. ure do 15.30.**

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

- Garsonjere na Rogli** – opremljene za 2 + 2 osebi. 7-dnevni termini. Cena 900 SLT.
- Garsonjere na Kopah** – opremljene za 2 + 2 osebi. Termini v juniju. Cena 900 SLT.
- Pokljuka** – mali in veliki apartmaji za dve oziroma štiri osebe. Sedem-dnevni termini (ob sobotah) do 30. septembra po 24 DEM oziroma 40 DEM v tolarski protivrednosti.
- Počitniški dom v Bohinju** – štiriposteljne sobe. Cene: najem apartmaja 14 DEM na osebno, nočitev 10 DEM, polpenzion 24 do 29 DEM, odvisno od sezone.
- Sobe v Kranjski Gori** – s TWC, za dve, štiri ali pet oseb. Cene nočitve od 10 do 15 DEM, polpenzion 25 do 29 DEM.
- Planinske koče na Veliki planini** – dnevni najem male enote za tri osebe 37 do 47 DEM, večje enote za štiri osebe 52 do 62 DEM.
- Opremljene sobe ob Kolpi pri Starem trgu** – sobe za 2 do 5 oseb, skupna jedilnica, TWC. Najem 12 DEM na osebno na dan.
- Apartmenti na Rogli** – za 4 osebe v celoti opremljeni, barvni TV. Termini po dogovoru. Cena 45,5 DEM. Za 6 oseb – 62 DEM na dan.
- Apartmenti na Kopah** – za 4 osebe – opremljen – cena dnevnega najema 32 DEM v tolarski protivrednosti.
- Apartmenti v Kaninski vasi** – za 4 in 5 oseb; več terminov v juniju, juliju in avgustu. Cena 27 DEM.

Zdravilišča

- Čateške Toplice** – počitniška hišica za 4 + 2 osebi; dnevni najem od 52 do 72 DEM, odvisno od sezone, vključene so 4 kopališke vstopnice.
- Bivalni kontejnerji v Podčetrtku** – za 4 osebe, cena 45 DEM v tolarski protivrednosti.
- Terme Lendava** – modri tedenski oziroma 10-dnevni program; polni penzion (7 dni) 13.500 SLT oziroma 18.750 SLT (10 dni); rumeni tedenski program 15.300 SLT, 10-dnevni 21.250 SLT.
- Naravno zdravilišče »Triglav«** Mojstrana – bivanje v dve-, tri- ali štiriposteljnih sobah. Cena polnega pensiona 24 DEM, polpenzion 21 DEM. Cene za šole v naravi: za predšolske otroke 13 DEM, za osnovnošolce 15 DEM in za dijake do 18. leta 16 DEM.

Morje

- Počitniške hišice v Bašaniji**, Savudrija: objekt s 4 sobami s po 4 ležišči. V vsakem objektu so skupne sanitarije. Termini od 10. julija dalje. Cena penziona 20 DEM v tolarski protivrednosti.
- Počitniška stanovanja v Maredi** pri Novigradu: dvosobna stanovanja v počitniškem naselju, v celoti opremljena, trgovina v naselju, plaža idealna za otroke, možnost bivanja za 5 oseb. Cena 950 SLT. V juniju dnevni najem 22 DEM, v sezoni 32 DEM. Možen najem več stanovanj za celotno sezono.
- Počitniški dom Poreč** – tri- in štiriposteljne sobe, skupno 50 ležišč. Sedemdnevni termini od 26. julija dalje. Cena polpenziona 18 DEM v tolarski protivrednosti. Brezplačna uporaba plovil in surfa. To ponudbo priporočamo.
- Oddih v Poreču** – možnosti najema apartmajev v Lanterni, Picalu od 6. junija do 28. avgusta. Cene od 21 do 51 DEM: triposteljni apartma od 21 do 27 DEM, štiriposteljni apartma od 27 do 35 DEM, petposteljni apartma od 33 do 43 DEM, šestposteljni od 39 do 51 DEM. Apartmaji imajo opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, spalnico (4-, 5-, 6-posteljno), kopalnico in verando oziroma balkon.
- Otok Pag** – apartmajsko naselje v Stari Novalji. Apartma ima dve spalnici, kuhinjo, kopalnico in lastno teraso. Vsak objekt ima svoj parkirni prostor. Desetdnevne izmene od 20. junija do 19. avgusta. Cena 24,5 DEM dnevno. Turistična taksa ni vključena.
- Garsonjera v Maredi** – za 4 osebe, od 6. julija dalje – cena 1790 SLT.
- Apartmenti v Poreču** – za štiri osebe; cene junija in septembra za štiri osebe 43 DEM, za tri osebe 33 DEM; julija in avgusta za štiri osebe 62 DEM, za tri pa 46 DEM.
- Počitniško naselje Miholaščica na Cresu** – počitniška hišica za 4–6 oseb; cene junija 44 DEM, julija in avgusta 62 DEM.
- Počitniški dom Vrsar** – tri- in štiriposteljne sobe; cena polnega pensiona 30 DEM, otroci do 7 let 30 % popusta.
- Garsonjera v Miholaščici na Cresu** – 4 ležišča, najem 15 DEM. Pokličite 068 21-507.
- Dom v Portorožu** – eno-, dve- ali triposteljne sobe s toplo in mrzlo vodo, etažni TWC. Sedemdnevni termini od 6. julija dalje. Cena penziona 24,5 DEM, otroci do 3 let brezplačno, do 10. leta 50 % popusta. Turistična taksa ni vključena. Ugodne možnosti za športno rekreacijo.

ŽALOST IN VESELJE

»Prišla je pomlad in mi proletarci smo je bili tisto leto zelo veseli.« je davnega 1905 leta na začetku tega stoletja zapisal Izidor Cankar v noveli »Žalost in veselje«, objavljeni v reviji »Naša moč«. V noveli, polni zajedljivosti in bridkega cinizma, je tudi zapisal: »Pomladi smo bili veseli iz več razlogov: spomladi vzcvetijo lepe rožice, ki jih mi seveda cel dan skrbno negujemo in zadovoljno dihamo, ptički zapojejo na drevesih in mi jih ves dan poslušamo, ker nimamo drugega opravila, vzraste pa tudi dober, sladki regrat, ki je nam zelo ljuba in jako prijetna jed.« Z neložljivo je Izidor Cankar takrat z vso pikrostjo opozoril na prenizke delavske mezde, s katerim delavci niso mogli preživljati svojih družin.

Z enako pikrostjo lahko danes, na koncu tega istega stoletja zapišemo, da se tudi letos »proletarci« – torej vsi, ki se preživljajo s prodajo »fizičnega in umskega dela« – na Slovenskem veselijo pomladi in bližajočega se poletja iz razlogov, ki so na moč podobni tistim, o katerih piše Izidor Cankar: **spomladi zraste na travni-**

kih »sladki regrat«, v gozdovih slastne gobe in sončne borovnice, na domačem ali sorodnikovem vrtičku pa zelena solata in okusen fižol. Tudi dandanes so plače tako nizke, da delavci samo z njimi ne morejo več preživljati svojih družin. Na to so z vso resnostjo opozorili tudi na nedavni seji sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, svoje javno opozorilo pa so podkrepili tudi s številkami in natančnimi izračuni. **Dve povprečni slovenski plači (24.092 tolarjev) ne zadoščata več niti za pokritje najnujnejših življenjskih stroškov, ki jih ima štirčlanska družina vsak mesec!**

V še veliko težjem položaju kakor »povprečni slovenski delavec« je delavstvo v starih in iztrošenih industrijskih središčih, na kar so v zadnjem času velikokrat opozorili tudi **Svobodni sindikati v Mariboru.** Tam je bilo še pred nekaj leti v družbenem in zasebnem sektorju skupaj zaposlenih blizu 100 tisoč delavcev, sedaj pa dajejo mariborska podjetja kruh samo še nekaj več kot 70 tisoč zaposlenim, blizu 20 tisoč brezpo-

13. **Počitniški dom v Fiesi** – tri- in štiriposteljne sobe, etažne sanitarije. Termini od 26. junija dalje (od 4 do 10 dni). Cene: penzion odrasli 26,5 DEM, otroci do 10. leta 21,5 DEM v tolarski protivrednosti. Turistična taksa ni vključena.

14. **Počitniške hišice v Savudriji**, Zambratija – za 4 osebe, predprostor, TWC. Cena penziona 27 DEM. Termini od 26. junija do 5. septembra. Cena za šole v naravi 18 DEM v tolarski protivrednosti.

15. **Počitniška hišica Katja v Jadranovem** – pet apartmajev za 4 do 5 oseb, lastno kuhinjo v vsakem apartmaju, cena od 65–70 DEM.

16. **Počitniški dom Piran** – dve-, tri- ali štiriposteljne sobe s toplo in hladno vodo, etažne sanitarije. Termini v juliju in avgustu. Cena polnega pensiona 29 DEM, polpenziona pa 24 DEM.

17. **Apartmenti v Červaru** – s tremi, štirimi ali petimi ležišči od 16. junija do 6. julija in od 25. avgusta do 4. septembra; sedem- ali desetdnevni termini. Cena od 1.000 do 1.600 SLT. To ponudbo priporočamo.

18. **Počitniški dom Veli Lošinj** – dve-, tri- ali štiriposteljne sobe, etažne sanitarije, možnost polpenziona: odrasli 900 SLT, otroci od 3. do 10. leta 570 SLT. Termini od 16. junija dalje. Primerno tudi za skupine.

19. **Naselje v Nerezinah** – otok Mali Lošinj – dvosobno stanovanje za 6 oseb po 44 DEM in garsonjera za 3 osebe 33 DEM.

20. **Počitniški dom v Selcah** – v 80 sobah. Možnost lastne priprave hrane. Cena 270 SLT na dan na osebno.

21. **Apartmenti v Maredi** – za 6 oseb, termini od 10. julija in po 20. avgustu; cena 1300 SLT.

22. **Počitniški dom v Pineti** – Novigrad – termini od 4. julija – penzion 25 DEM odrasli, otroci od 4. do 12. leta 19 DEM, mlajši pa 4 DEM.

23. **Penzion Piran** – tri- in štiriposteljne sobe, TWC ali etažne sanitarije; cene od 20 do 30 DEM, odvisno od storitve in terminov.

Počitniške prikolic

1. Prikolice za 4 osebe na Krku–Njivice. Termini po 10 dni od 6. julija dalje. Cena 900 SLT.

2. **Bivalni kontejner v AC Lanterna pri Poreču** – s štirimi ležišči, opremljena kuhinja, sanitarije, baldahin. Termini od 1. julija dalje. Cena 32 DEM v sezoni.

Šola v naravi

Prost termin v **Fiesi**: od 25. avgusta do 1. septembra; cena penziona 22 DEM.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Lastnike počitniških zmogljivosti, tudi vikend hišic na slovenski obali in v Istri, ki bi želeli ponuditi proste termine v času dopusta, vabimo k sodelovanju in trženju na naši Borzi. Veliko povpraševanje je po prostih zmogljivostih v naših zdraviliščih.

C. KUPIMO

- Opremljen kontejner ali počitniško hišico v zdraviliščih v Sloveniji.

D. PRODAMO

1. **Počitniško stanovanje v Barbarigi**: dnevni prostor, spalnica, hodnik, kopalnica, pokrita loža, zelo ugodno prodamo. Velikost 29 kvadratnih metrov. Cena 1.500.000 SLT.

2. **Počitniško garsonjero v Stinici**: bivalni dnevni prostor z vgrajeno kuhinjo, predprostor, kopalnica, balkon – skupaj 25,50 kvadratnega metra. Informacije na Atrisu.

INFORMACIJE

- Lastnikom počitniških zmogljivosti v Istri
Vse lastnike, ki so prejeli odločbo o obveznem oblikovanju podjetij (d. o. o.) v republiki Hrvaški, prosimo, naj nas o tem obvestijo.
Želimo vam prijetno bivanje, kjerkoli že ste – Borza sindikalnega turizma.

Metod Zalar, direktor borze

NOVA DOBA

NOVI ČASI, VROČE NOVICE:

- OCENE UBIJAJO OTROKE
- SPOMENKA HRIBAR DOBILA STREL V HRBET
- 1/2 KG ČISTEGA ZLATA PONUJA TEDNIK NOVA DOBA ZVESTEMU BRALCU
- NOVA DOBA JE EDINI ČASOPIS S PRILOGO ZA BEGUNCE
- SLOVENIJI GROZI KLERIKALIZEM
- TANJUG IMA ZAMAŠENA USTA

se moramo bati!« V deželi, ki jo preplavi strah pred revščino, ogroža demokracijo »zakon ulice«, takšni strelji, pod kakršnimi je omahnil v Jurrovskem Dolu Kramberger, pa postanejo vsakdanjost...

Narajajoči strah in tesnoba lahko zaustavi samo jasen gospodarski program izhoda iz krize. Po tem, ko so mnogi, med njimi tudi Svobodni sindikati, takšen program dolgo terjali, ga je nova Drnovškova vlada sedaj vendarle uspela pripraviti in predstaviti. **Dr. Janez Drnovšek** zatrjuje, da program predstavlja temelje novega gospodarskega reda, v katerem bo vsakdo vedel, kaj mora delati in kako ravnati, če se je pripravljen – sicer po poti »znoja in solz« – odpraviti boljšim časom naproti. Samo če je program resnično tak, lahko prebudi novo motivacijo za delo, prežene tesnobo in vsakemu posebej in vsem skupaj odpre novo perspektivo.

Veliko breme odgovornosti je sedaj prevajeno na slovenski parlament. Samo upamo lahko, da bo parlament »drnovškov program« sedaj hitro dogradil in ne zavrl z dolgotrajnimi medstrankarskimi prepri. Časa namreč ni veliko. Brezvoljnim, prestrašenim in obupanim tudi dober program nič več ne pomaga – pramerov za to je vzhodno od nas veliko...

Tomaž Kšela

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 6. 1992 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo
Revolarizacijska stopnja za junij 1992 znaša 6,5 % mesečno, preračunano na letni nivo 116 %.

Obrestne mere za tolarske depozite so:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	60 %–65 %R	3,96 %–4,22 %
– vezava sredstev nad 1 mesec	R + 1 %–3 %	6,59 %–6,75 %
– vezava sredstev nad 2 meseca	R + 3 %–4 %	6,75 %–6,92 %
– vezava sredstev nad 3 mesece	R + 4 %–5 %	6,92 %–7,00 %
– nad 12 mesecev	R + 8 %–11 %	7,17 %–7,41 %

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:

– do 10.000,00 SLT	R + 6 %	7,01 %	129 %
– od 10.001,00 SLT	R + 7 %	7,09 %	131 %
– do 50.000,00 SLT	R + 7 %	7,09 %	131 %
– nad 50.001,00 SLT	R + 8 %	7,17 %	133 %

KREDITNA PONUDBA

– kratkoročni krediti privatnim osebam* z rokom vračila 6 mesecev	R + 18 %	7,95 %	155 %
– kratkoročni krediti privatnim osebam v višini 300 % od vezanih sredstev z rokom vračila 12 mesecev	R + 10 %	7,33 %	137 %
– polog se obrestuje z	60 % R	3,96 %	61 %

– komisijski krediti pod pogoji, ki jih naroči naročnik. Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

– Kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	od R + 20 %–R + 30 %	8,10 %–8,81 %	159 %–181 %
--	----------------------	---------------	-------------

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.
NAŠE GESLO JE: KAKOVOST SO LJUDJE!

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881 ali na Agenciji v Trbovljah, tel. 0601 21-092, 22-213.

DOBER GOSPODAR MISLI NA JUTRI!!!

Že danes si priskrbite, kar boste potrebovali prav kmalu:

ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

- da boste točno vedeli kdaj in kje,
- da boste imeli vse zapisano,
- da boste z njim obdarili partnerje, izkazali pozornost do svojih članov, ga dali v zahvalo za požrtvovalno delo,
- ker ga preprosto morate imeti.

V prednaročilu je cena zelo ugodna: SAMO 700 SIT, za večje količine pa nudimo poseben popust.

Vaša naročila sprejemamo na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon: (061) 321-255.

P. S.: Ne pozabite – za dober nakup ni nikoli prezgodaj!!!

CILJI VREDNI PODPORE, POT DO NJIH PA MANJ

Dušan Semolič nam je na vprašanje, ali je po njegovem vladni program dober ali ne, odgovoril, da so sindikati že prejšnjo vlado dolgo opozarjali, da država nujno potrebuje ekonomski program, ki bi združil potencialne, ki jih imamo v državi, skratka: pamet, pridne roke in še kaj, da bi vendarle dočakali boljše življenje.

Toda prejšnja vlada za to ni imela posluha. Drnovškova pa ga ima, in zato je ta poskus vlade vsaj z njegove (Semoličeve) strani pozitivno ocenjen. Seveda pa sindikati vedo, da so zastavljeni cilji vedno visoki in zato vredni podpore, le poti do njih je veliko in vse niso prave.

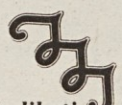
Zato bodo sindikati tudi tej vladi dobro gledali pod prste in hitro ter odločno reagirali v obrambo delavskih koristi.

Na vprašanje, kaj meni o tistem delu programa, ki je za sindikate najbolj zanimiv, se pravi o sanaciji podjetij ter o politiki plač, je Dušan Semolič odgovoril: »Zamisel vlade, da bi podjetjem, ki so zdaj zrela za stečajni postopek (kakih 600 je takih, ki se jim bo začel postopek takoj, ko bo SDK-ju ukinjena prepoved, da na račun nelikvidnosti podjetij sproža stečajni mehanizem, op. p.), še dala priložnost, da v enem letu dokažejo, da so sposobna obstoja, je zanimiva in vredna podpore sindikatov. Zlasti ker vlada zagotavlja, da bo naredila vse, da se število nezaposlenih delavcev v sanacijskih in stečajnih postopkih ne bi povečevalo. Seveda mora biti naša ambicija večja – dolgoročno gledano se moramo zavzeti za zmanjševanje nezaposlenosti, ne le za ohranjanje stanja. Vladi pa bi opozorili, da mora ob tem na področju stečajev urediti zakonodajo.

Sedanji zakon o stečajih je do delavcev krivičen, ker jih v stečajnem postopku izriva iz vrst upnikov in se do njih vede, kot da so krivi za težak položaj podjetja. Stečajni morajo biti hitri, kajti dolgotrajni postopki najbolj prizadenejo delavce, in zagotovljena

mora biti pravna varnost. S tistim, kar je vlada zapisala o bodoči politiki plač, pa se ne strinjam. Ni mogoče pristati na možnost, da plače ob mesečni petodstotni rasti cen ne bi reagirale, se povečale, razen, če bi se lahko povečale naslednji mesec v skladu s seštevkom povečanja cen v obeh mesecih. Tako kot je napisano, se da razumeti tudi tako, da denimo plače prvi mesec ne bi porasle, ker bi se cene povečale za samo 4 odstotke in ne za 5, naslednji mesec pa bi se to lahko ponovilo, in plače spet ne bi reagirale, čeprav bi skupno povečanje cen bilo že več kot 8-odstotno. Svobodni sindikati bomo branili spoznanje, da razvoja ni mogoče graditi na nizkih plačah. Vsak poseg v plače mora vsebovati še nekatere druge ukrepe, denimo vpliv na cene prehrane. Dvomim pa, da bi bila vlada objektivno sposobna obvladovati monopolno obnašanje pridelovalcev in predelovalcev hrane.

Svobodni Sindikati Slovenije

NE BO ŠLO BREZ NACIONALNEGA KONSENZA

Dagmar Šuster, podpredsednik Gospodarske zbornice, je na seji njenega UO podpredsedniku vlade Hermanu Rigelniku predstavil stališča zbornice do predložene prve »Zasnove ekonomske politike« (podpredsednik vlade je odgovarjal na vprašanja na osnovi bolj podrobne, dva dni mlajše »zasnove«). »Vladna zasnova ekonomske politike se loteva gospodarskih problemov na pravem koncu, v njihovi finančni pojavi obliki,« je dejal podpredsednik GZ. »Ukrepi so usmerjeni v žarišča nestabilnosti in vsakršne ekonomske drugačnosti, ki

nas je odvajala od tržnih ekonomskih sistemov. Pri tem je rekonstrukcija proračuna in tektonska prerazdelitev bruto domačega proizvoda v korist ustvarjalnega in proizvodnega dela dogodek, ki smo ga gospodarstveniki v preteklosti zaman zahtevali in pričakovali.«

Zbornica je v zadnjih mesecih oblikovala stališča in predloge do reševanja gospodarskih vprašanj, zdaj pa je Šuster ugotovil, da so si »zasnova« in stališča GZ zelo podobni glede ciljev, ocen in ukrepov. Kljub temu je podpredsednik GZ potem nanizal nekatere najbolj aktualne zahteve gospodarstva, ki ga zbornica predstavlja. Izvoz je treba spodbujati z vsemi sredstvi in nujni so takojšnji ukrepi. Pri tem je najpomembnejša spodbuda tečaj, in če ukrepi, ki jih pripravlja Banka Slovenije, ne bodo učinkovali dovolj hitro, bo morala vlada poseči po še drugih ukrepih, kot so stimulacije, regresiranje obresti itd. GZ opozarja vlado, da ne sme pozabiti, da monetarna politika ni čudežna paličica, kar pomeni, da le-tej ne sme podrediti vse ostale politike ali celo vseh ciljev ekonomske politike. O obrestni politiki gospodarstvo seveda sodi, da jo je treba spremeniti takoj, prav tako pa apelira na vlado, naj letos deleža javne porabe v družbenem proizvodu ne povečuje. Hoče tudi program, ki bo zagotovil trajnejše realno znižanje klasične javne porabe. Prav tako so direktorji za politiko obvladovanja plač in vztrajajo pri spremembi

kolektivne pogodbe, ker da sedanje ni mogoče realizirati. Vladino inačico saniranja gospodarstva in bank zbornica podpira, poudarja pa, da je pri tem izjemnega pomena sprejem lastninskega zakona. In ne nazadnje zbornica poudarja pomen socialne komponente ob vseh naštetih in ne naštetih predvidenih posegih v gospodarstvo in družbo nasploh. Ni dovolj, je dejal Dagmar Šuster, izdelati socialne programe in jih uresničevati. Socialno razsežnost, ki posledično vpliva na socialno vzdržljivost državljanov, socialni mir in socialno soglasje, je treba vgraditi v model makroekonomske politike.

Skratka: izjemna nujnost ukrepanja, ki jo terjajo skrajno zaostrene gospodarske razmere, ne dopuščajo čakanja na izdelavo razvojne strategije. To pa ne pomeni, da izdelava le-te ni manj aktualna, zlasti ker se iz težav ne bomo izvil čez noč in ker bo brez učinkovite rešitve gospodarskih problemov tudi sedanja demokratska, večstrankarska in »libertantno« usmerjena politika izgubila tla pod nogami in bo namesto nje mogoča le nova avtokracija, distribucija, gospodarska avtarkija in beda.

Zato je Dagmar Šuster na koncu ponovil zbornični apel za sklenitev nacionalnega konsenza o temeljnih vprašanjih razvoje, socialne in tekoče gospodarske politike. Tak konsenz bi odločilno prispeval k zaupanju in k tako zelo potrebni motivaciji in zavzetosti državljanov za izgradnjo demokratične in bogate družbe.

Plačilo vnaprej, dobava neznana

Vprašanje, ki navadnega državljana najbolj zanima, potem ko je v časopisih prebral o vladnem gospodarskem programu za izhod iz krize ali na TV o tem poslušal pripovedovati dr. Drnovška je: kaj in kdaj bo imel od deleža, ki ga bo moral prispevati za realizacijo tega programa. Prispevek pa bo, kot smo razbrali iz programa »Zasnove ekonomske politike«, neposreden v obliki nižjih osebnih dohodkov in posreden v obliki naših prihrankov, ki naj bi jih v večji meri nosili v banke oziroma z njimi kupovali državne obveznice.

V »Zasnovah« je vlada sicer samo ocenila gospodarska gibanja in nakazala smeri razreševanja gospodarskih problemov, ne da bi zahajala v velike podrobnosti. Zato je težko natančno ocenjevati domet tega programa, zlasti ali je primerna osnova za sklepanje vsenarodnega konsenza o poti iz krize.

Predvsem je vprašljiv konsenz, kajti le-ta se, po tujih izkušnjah lahko sklepa za sorazmerno kratko obdobje, ki je razdeljeno na še krajša razdobja, v katerih se že morajo pokazati učinki njegovega delovanja. Zdi se, da vladnemu programu, takemu kot ga zdaj pozna javnost, manjka prav ta, hitro delujoča komponenta – razen pri plačah seveda, kjer bi vlada raje prej kot slej znižala izhodiščne plače v kolektivnih pogodbah. V namerah glede proračuna je vlada za zdaj krenila v nasprotno smer kot v državah, kjer so uspešno realizirali nacionalne konsenze. Tam so namreč spoštovali pravilo, da se ta oblika javne porabe v času veljavnosti konsenza ne povečuje. Drnovškova vlada pa namerava letošnje leto bilančno zaključiti konec junija in v drugo polovico startati z novim proračunom, za precej milijard višjim zaradi dodatnih potreb, zaradi potreb po sanaciji gospodarstva itd. Pri tem računa, da bodo državne obveznice, ki jih namerava izdati, poleg podjetij kupovali tudi občani s svojimi prihranki. Če je prihrankov še kaj ostalo. Zaposleni in tudi upokojenci (te bo vlada vključila v pogajanja o socialnem miru) naj bi za stabilizacijo prispevali del sedanjih plač. Nominalno plače ne bi padle, zagotavlja Drnovšek, denar naj bi podjetja porabila za izboljšanje poslovanja. Sod brez dna, bi dejali, saj so oblasti vsa ta desetletja plače z občasnimi prekinitvami zadrževale na precej nizki ravni, pa zato podjetjem ni šlo prav nič bolje. Torej mora biti vzrok za slabo poslovanje kje drugje in ne v višini plač.

Skratka, državljanji so za zdaj od vlade zvedeli samo o svojih obveznostih. Podrobnosti o koristih, ki jih bodo imeli od varčnosti in pridnosti, bodo nemara zvedeli potem, ko bodo izoblikovani in sprejeti vsi za uresničitev »Zasnove ekonomske politike« potrebni ukrepi. Vladi jih je predvidela 25, žal pa je med njimi velika večina takih, ki terjajo skupščinsko potrditev. Kako dolgotrajna, zapletena in kontraproduktivna je lahko procedura v sedanjih skupščini, pa vemo.

Dobili smo torej korenček, obešen precej visoko na vrvi, plačati pa ga bomo morali vnaprej. Ne da bi vedeli, ali ga bomo dosegli.

Boris Rugelj

NIŽJE OBRESTI – LE SANJE?

Slovenska skupščina bo na zasedanju prvega julija med drugimi temami obravnavala predlog zakona o obrestni meri, katerega zakonski osnutek so pripravili poslanci dr. Ludvik Toplak, Franci Feltrin in Anton Horvat. Kaže pa, da bo predlog v skupščino pospremlilo odklonilno stališče tako vlade kot Banke Slovenije do tega, da bi država na »administrativni način« odločala o obrestnih merah, o zamudnih obrestih itd.

Ustvarjalci zakona menijo, da je njegov sprejem utemeljen in nujen glede na sedanje gospodarsko stanje in neustrezno veljavno zakonodajo. Predlagajo obrestne mere (govor je seveda o malem r), kakršne so v navadi v Evropski skupnosti oziroma v deželah z razvito tržno ekonomijo: tam je, kot navajajo avtorji tega zakonskega osnutka, v navadi, da obresti presegajo povprečno profitno stopnjo v gospodarstvu, ki je 6 do 7%, največ za eno odstotno stopnjo, zamudne obresti pa so višje še za 4 odstotne stopnje. Ker vsi vemo, kakšne so obresti na posojila (kakršna koli) pri nas, se z opisovanjem stanja ne bomo zamujali. Dodali pa bomo, da vlada in Banka Slovenije, kot je na zadnjem upravnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije negodujočim direktorjem, članom odbora, dejal gostujoči podpredsednik vlade mag. Herman Rigelnik, niti pomislita ne, da bi uporabili predlagano zakonsko rešitev, češ da z administrativnimi posegi v to zadevo ne bosta dregali.

Herman Rigelnik je ostal uporen tudi potem, ko so mu predložili zbornično mnenje, da je treba obrestno politiko spremeniti takoj, in ponudili način: z izločitvijo »kontaminiranih«, se pravi slabih plasmajev, s spremembami v politiki obvezne rezerve in z znižanjem bančne marže. Po samezni direktorji pa so navajali

konkretne podatke o škodljivem vplivu neugodnih obrestnih mer, ki vrsti podjetij grozijo s propadom.

Dragan Mozetič, generalni direktor Gostola, je omenil eno izmed Gostolovih podjetij, ki bo letos, če se bo sedanja politika obrestnih mer nadaljevala, plačalo za obresti toliko, kolikor je najelo posojila. Podpredsednik je na take argumente odgovarjal: »Vsi vemo, da je Toplakov predlog nerealen. Pot do nižjih obrestnih mer je le postopna.«

Boris Rugelj

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Kritika in zasnova

- Kam greš, strateška gospodarska usmeritev
- Statistični podatki
- Groba predvidevanja
- Izkusnje
- Kritična raven
- Evropske cene in balkanske plače
- Izhodiščni osebni dohodki
- Kaj ve in misli vlada

- Načrtovanje najnižje osnovne plače
- Opredelitev osnovne
- Obupne razmere
- Cena delovne sile navzdol ni več gibljiva
- Konkretni predlogi
- Pomembne podrobnosti
- Razmerja za bolj zahtevna dela
- Podcenjeno znanje
- Najvišje plače

Nekaj primerov bruto zneskov za izhodiščne OD po kolektivni pogodbi. Cena 400,00 SLT. Knjiga je izšla v založbi (ČZP) Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, kamor lahko pošljete tudi naročila. Telefoni: (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-942.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o).

..... izvod(ov) knjige PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Datum

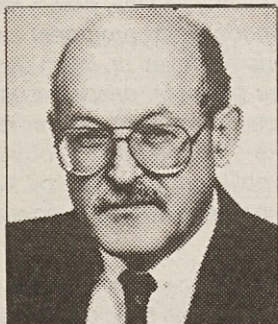
Žig

Podpis naročnika

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Motivacija za delo in nedelo

Vsi blagrujemo mladost. Pesniki jo opjevajo kot najlepši čas, čas lepote, zdravja, hrepenenja, ljubezni in konec koncev tudi zdravja. Leta pa v nasprotju s tem prinesejo betežnost, slabo razpoloženje in tudi slabo zdravje. Moj kolega ima navado povedati: Po petdesetem letu te mora vsako jutro, ko se zbudiš kaj boleti. Če te prav nič ne boli, je hudo, mrtev si!! Črni humor. Nekateri pravijo po petdesetem, drugi po petinpetdesetem, tretji po šestdesetem. Odvisno od tega, koliko je pripovedovalec star.

Pregledal sem celo vrsto študij o starosti in bolezenskem dopustu. Največ strokovnjakov je dokazalo, da je bolezenskih dopustov največ pri najmlajših delavcih. Mladi ljudje imajo zelo pogosto bolezenske dopuste. Vprašanje pa je, koliko časa trajajo. Mnogokrat so ravno najmlajši delavci in delavke na 100 zaposlenih največkrat in največ dni na bolezenskem dopustu. Ali so res najbolj bolni? Ne, niso! Njih bolezni niso kronične, pač pa akutne, nenadne. Ti delavci in delavke pa nimajo nikakršne ali pa zelo majhne MOTIVACIJO ZA DELO.

Sociolog neke tovarne v naši okolici je ugotovil, da delavci, ki so končali usmerjeno izobraževanje in so pričeli delati, sploh ne izpolnijo norme. Poklical jih je na razgovor. Zakaj in kako? Čemu ne izpolnijo norme. Odgovor ga je močno presenetil: »Zakaj pa bi? Stanujemo doma, hranimo se v menzi in doma. Oblačijo nas starši. Dovolj denarja imamo za lumpanje, za drugo pa ga sploh ne potrebujemo. Zakaj pa bi se sploh trudili??«

Kaj pa starejši? Tisti, ki so delali ob petkih in svetkih, ki so morali nositi malice od doma, ko še ni bilo tovarniških menz. Tiste matere, ki skorajda niso imele porodnega dopusta, niti vrtecev, niti jaslji, ki so jim vzgajale otroke stare mame, če so jih imele, ali pa ulica. Kako so te ženske zgarane in koliko so na bolezenskem dopustu? O tem statistika ne poroča.

Prav gotovo pa tudi statistika potrjuje, da so starejši delavci dalj na bolezenskem dopustu. So sicer manjkrat, zato so dalj časa. Zopet pridemo do problema, ki ga imenujemo MOTIVACIJA ZA DELO. Motivacij je mnogo, so različne in so za organizacijo dela nujno potrebne. Nujno jih moramo tudi poznati. Še posebej vodilni ljudje v podjetju, bodisi državnem, družbenem ali privatnem.

Na invalidski komisiji pride delavec iz zgornjega dela soške doline. Zaposlen v rudniku Rabelj (takrat je še delal). Eno nogo je imel kar nekaj centimetrov krajšo (ne spomnim se koliko). Na vprašanje o delu je invalidski komisiji dejal, da on lahko dela, naj si nikar ne mislimo, da ga bomo upokojili. Če pomislim, koliko višjo plačo je imel nekvalificirani delavec od nas zdravnikov, ki smo sedeli na tisti invalidski komisiji, tudi razumem, da je bil iz denarnih razlogov motiviran za delo!

Kadar zagledam popolnoma prazen zdravstveni karton ne več mladega delavca, se začudim. Pomeni, da ni bil bolan, ali pa?

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

Še o invalidnini

Invalidnina za telesno okvaro se odmeri z upoštevanjem stopnje telesne okvare in vzroka za njen nastanek.

Po teži se telesne okvare razvrščajo v osem stopenj:

stopnja	telesna okvara
1. stopnja	100 %
2. stopnja	90 %
3. stopnja	80 %
4. stopnja	70 %
5. stopnja	60 %
6. stopnja	50 %
7. stopnja	40 %
8. stopnja	30 %

Invalidnina za telesno okvaro, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, se odmeri od najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo in v odstotkih znaša:

za telesno okvaro	odstotek od najnižje pokojnine za polno dobo
1. stopnja	24
2. stopnja	22
3. stopnja	20
4. stopnja	18
5. stopnja	16
6. stopnja	14
7. stopnja	12
8. stopnja	10

Za telesno okvaro, ki je posledica bolezni ali poškodbe izven dela, znaša invalidnina 70 % zneska, določenega za telesno okvaro iste stopnje, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni. Odmera invalidnine za telesno okvaro je v novem zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki velja od 1. 4. 1992 dalje, urejena popolnoma na nov način. Vezana je na izračun pokojnine, zato se invalidnina za telesno okvaro usklajuje z enakimi odstotki kot pokojnine.

Če gre pri zavarovancu za različne telesne okvare, ki so deloma posledica bolezni ali nesreče izven dela, deloma pa posledice poklicne bolezni ali nesreče pri delu, se invalidnina za telesno okvaro odmeri s skupnim zneskom glede na ugotovljeno stopnjo telesne okvare, znesek invalidnine pa se določi sorazmerno glede na vpliv posameznega vzroka na skupni odstotek telesne okvare.

Poznejše poslabšanje telesne okvare se užívalcu invalidnine upošteva za priznavanje višje stopnje telesne okvare. Če se pri zavarovancu, ki ni imel 30 % oziroma 50 % telesne okvare, ta okvara toliko poslabša, da znaša 30 % oziroma 50 % ali več, pridobi pravico do invalidnine, če ob poslabšanju telesne okvare izpolnjuje pogoje za priznanje te pravice. Nova telesna okvara (stopnja) se v takem primeru določi na podlagi skupne telesne okvare.

Zavarovanec ima pravico dobiti za isto telesno okvaro samo eno invalidnino, čeprav se mu ta lahko prizna tudi po drugih predpisih. Zato mora izbrati, katero od njih bo užíval, saj je izplačevanje dveh invalidnin za isto telesno okvaro, tudi iz različnih naslovov, izključeno.

Ko so se delavci finančnih organizacij Slovenije letos pozimi zbrali na smučiščih pod Vitrancem in tam preživeli nekaj prijetnih uric, so se trdno odločili kmalu znova srečati, če bo mogoče, še pred vročim poletjem. In svojega sklepa niso prelomili.

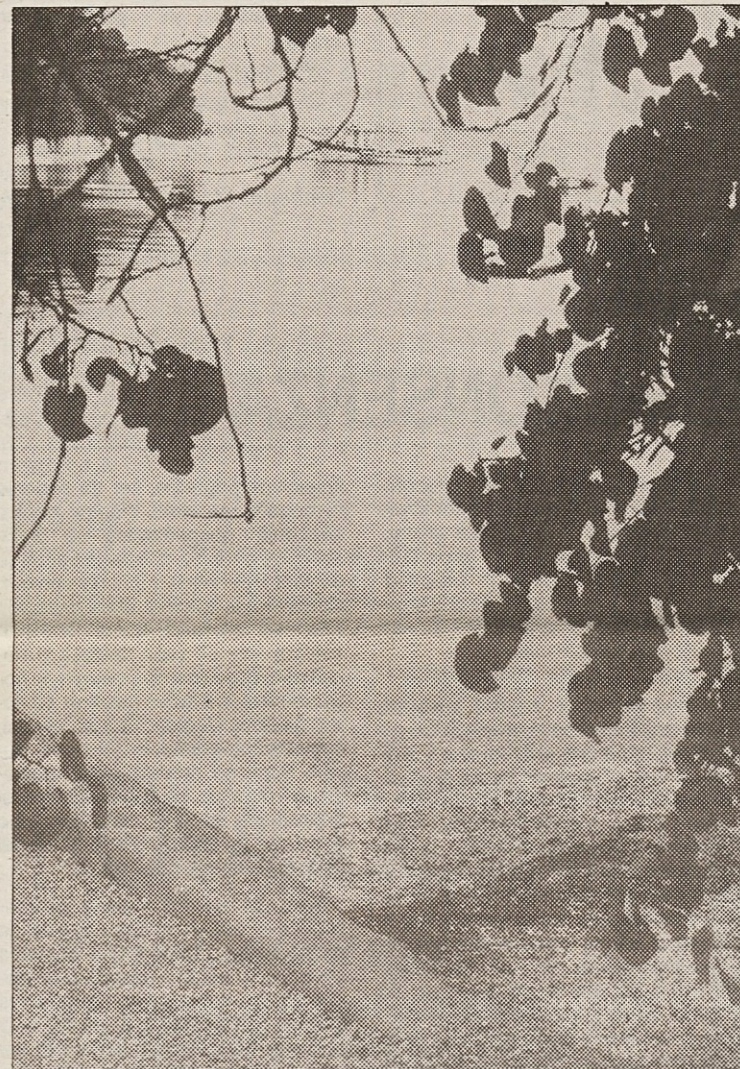
Te dni so se spet srečali v Zeleni Laguni pri Poreču in se na svojih prvih letnih igrah pomerili v najbolj zanimivih športnih panogah. Spomini na Kranjsko goro so bili lepi, dober glas pa ima veliko moč, zato je bila udeležba v Zeleni Laguni pričakovano dobra. Za mikaven vikend se je odločilo kar 400 prijateljev športne rekreacije.

»Vse je drugače, kot je bilo včasih, vendar na preteklost ne moremo preprosto pozabiti. Iz starih časov moramo presaditi v sedanost predvsem dobre stvari. Mednje pa gotovo sodijo tudi prijateljska srečanja sodelavcev. Takšna, ki nas zblizu-jejo, poglobljajo prijateljstva in pri-

Verjetno so še največ znanja pokazali košarkarji. Lovoriko je osvojila ekipa Zavarovalnice Adriatic.

PRIJETEN VIKEND V ZELENi LAGUNI

Posnetek, napravljen sredi dopoldneva, opozarja, da se letos turističnemu gospodarstvu v hrvaški Istri ne piše najbolje.

Že sedaj, ko se je junij komaj prevesil v drugo polovico, je na dlani, da bo v Istri bolj kilava sezona. Turistov je tu komaj za vzorec, čeprav so cene sorazmerno zelo sprejemljive. In veliko nižje kot v Sloveniji. Za posteljo v apartmaju je potrebno odriniti okoli 5 mark na noč. Polni penzion dobite že za manj kot 20 mark, samo kosilo za 6,5 marke, medtem ko velja obed v imenitnem hotelu Parentium v Zeleni Laguni 8 mark. Pri tem nudijo hoteli vse mogoče popuste. Pa kljub temu, vsaj za zdaj, v Istri ni nikakršnega dreka. In, kot kaže, ga tudi ne bo. Ob koncu tedna poskrbijo za malo življenja le gostje iz sosednje Italije. Pridejo, sedejo za obloženo mizo, pa spet hitro domov.

spevajo k tesnejšemu sodelovanju,« je pred pričetkom iger udeležence nagovoril Slavko Kunstek, predsednik Sindikata finančnih organizacij Slovenije v ZSSS. »Ni naš namen, da bi se izkazali za imenitne športnike in da bi osvojili kar največ lovrik. Pomembno je, da smo skupaj, da smo prijatelji...«

Organizacijsko stran športnih srečanj so prevzeli delavci Zelene Lagune, ki imajo bogate tovrstne izkušnje in seveda vse mogoče športne objekte. Pa še dragi niso v Poreču, kar je bil pravzaprav glavni razlog, da so se slovenski finančniki podali onkraj državne meje.

Sprejem slovenskih gostov v hotelu Zorna je dal vedeti, da so turisti v Zeleni Laguni zares veseli. Za dobrodoščilo so se ob istrski glasbi zavrtela dekleta iz Vodnjana. Potem pa so se vsi, tudi tisti, ki so imeli za seboj zelo kratko noč, podali na bližnja igrišča, nekateri v športno dvorano, plavalci pa seveda v bazen.

V odbojki so slavile predstavnice SDK Maribor, na drugo mesto so se uvrstile športnice SDK Novo mesto, na tretje pa Zavarovalnice Adriatic

Besedilo in slike
Andreja Ulagarja

ZNOVA AKTUALNO!!!

Bogdan Kavčič: Delavci in upravljanje podjetij

- Kaj je participacija
- Cilji participacije
- Vsebina in moč participacije
- Organizacijske oblike
- Prednosti in kritike
- Uspešnost podjetij v lasti zaposlenih
- Evropski modeli participacije
- Od samoupravljanja k soupravljanju
- Kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«

Knjiga je izšla v založbi ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, kamor lahko pošljete tudi naročila.

Telefoni: 061/321-255, 110-033, 311-956, 313-942

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige DELAVCI IN UPRAVLJANJE PODJETIJ.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna številka, kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju.

Datum: _____ Žig _____ Podpis naročnika: _____

MLADA VALILNICA DELA

Obiskali smo eno izmed novopečenih zasebnih podjetij, ki je sodelovalo na natečaju Tisoč novih delovnih mest. Posebni odbor pri republiškem zavodu za zaposlovanje je temu podjetju odobril sredstva za zaposlitev 22 delavcev: že ta podatek priča o ambicioznosti in razvojnem zagonu podjetja.

In res gre za pravicato mlado valilnico dela in podjetniških idej. To je podjetje Biro Pro s Celovške 172 v Ljubljani, ki ga vodi direktor Aleš Erbežnik. Podjetje je bilo ustanovljeno že leta 1989, delovati pa je začelo v začetku naslednjega leta.

Od računalnikov do tekstila

Podjetje je bilo ob ustanovitvi enolastniško, danes pa ga vodi osem partnerjev. Jedro njihovega dela je računalniški program, lani pa so razvili še tekstilnega. Njihova posebnost je, da želijo kupcu ponuditi računalniški inženiring, patente in računalniške mreže. V tekstilnem programu pa izdelujejo majoserijsko otroško konfekcijo za slovenske butike. Kar 70 odstotkov svoje proizvodnje prodajo v lastnem butiku.

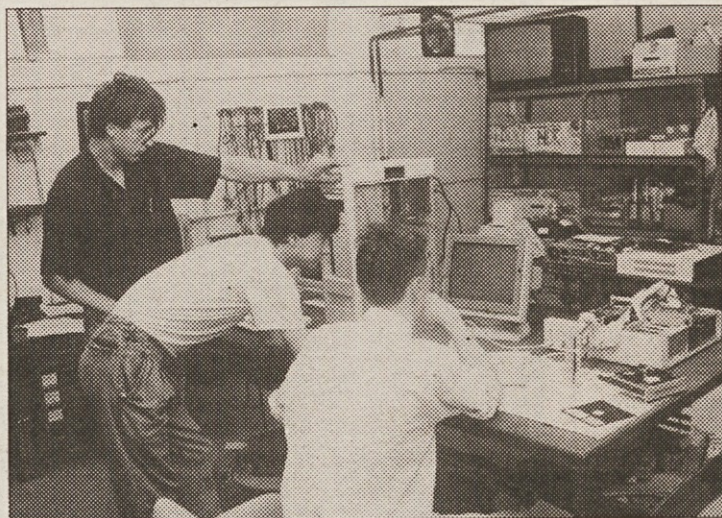
Ta čas je v podjetju zaposlenih 36 delavcev, štirje so iz novega programa. Od teh štirih sta dva invalida. Lahko bi zaposlili še štiri šivilje več, pa kaj ko – tako pravi Aleš Erbežnik – dobrih šivilj ni lahko dobiti. Dozdaj je bilo med zaposlenimi kar 43 odstotkov invalidov.

Pravkar pa ustanavljajo še dve novi firmi, Proline in Birssoft, za pisarniško avtomatizacijo. Med predvidenimi 22 novimi delovnimi mesti, ki jih bodo zapolnili z dozdaj brezposelnimi delavci, jih je kar 12 za invalide. Kot predvidevajo, bodo do konca tega meseca zaposlili 15 nezaposlenih delavcev, do 31. oktobra pa še preostalih sedem. Jeseni nameravajo ustanoviti še tretjo, mešano firmo, v sodelovanju z italijanskim partnerjem, ki bi proizvajala športno konfekcijo. Tu bodo zaposlili še 30 ljudi. Delali bodo za izvoz, 15 odstotkov njihovih zmogljivosti pa bo šlo na domači trg.

In kakšne težave so morali prebroditi od tedaj, ko so firmo postavljali na noge, do danes? Aleš Erbežnik pravi takole: »Ko smo pred dvema letoma začeli ustanavljati podjetje, je bilo pri nas še zelo

Na akcijo Tisoč novih delovnih mest gledajo zelo naklonjeno, imajo pa nanjo tudi svoje pripombe. Na zavodu za zaposlovanje namreč zelo

Aleš Erbežnik:
»Primanjkujejo vladne svetovalne službe, ki bi dajale določena zagotovila...«

BiroPro na Celovški 172

malo menedžerjev zahodnega tipa. Učili smo se na lastnih izkušnjah. Povprečna starost v našem podjetju je 26 let, tako da smo zelo mlad kolektiv. Šele zdaj, po dveh letih, imamo vsa potrebna minimalna znanja. Vse, kar smo dosegli, nas je veliko stalo.«

Količina, ne pa kakovost

Pri ustanavljanju podjetja so imeli precejšnje težave, ker niso imeli nikogar, ki bi jim postavil kompleksno organizacijo poslovanja. Dobili so sicer ponudbo, »težko« 30 tisoč mark z 20 odstotki prednjo preostalo bi morali plačati na koncu, pri čemer pa ni bilo nobenih zagotovil. To je bil zanje prehod finančni zalogaj, zato so kar sami zagrizli v to kislno jabolko, se sami organizirali in zdaj so na tem področju zelo uspešni.

spodbujajo količino odprtih novih delovnih mest, manj pa pri tem poudarjajo kakovost. Tako sofinancirajo predvsem delovno intenzivna mesta, pri katerih je zelo malo znanja, ne

NOVE CENE ZA 1500 STANOVANJ

Medtem ko so dovčerajšnji »lastniki« najemnih družbenih stanovanj »svoja« stanovanja imetnikom stanovanjske pravice že razprodali, pa je usoda stanovanj JA še vedno dokaj negotova.

Nemalo najemnikov vojaških stanovanj je iz dneva v dan bolj nestrpnih, saj bi stanovanja radi odkupili, vendar za to še ni zakonske osnove. Predlog zakona (ta vsebuje samo sedem členov), ki bo olahčil ta stanovanja, mora namreč obravnavati in sprejeti še republiška skupščina. Nedvomno pa se to še ne bo zgodilo na njenem prihodnjem zasedanju.

Nestrpnost najemnikov vojaških stanovanj je seveda upravičena, saj se vrednost stanovanjske točke vsak mesec spreminja, in to navadno navzgor. Koliko bo veljala n. pr. septembra ali oktobra, je še veliko vprašanje. Zakaj šele jeseni? V javnost je pricurljala vest, da bo odkup vojaških stanovanj stekel šele po poletnih počitnicah. Odkupili pa da jih bodo lahko samo tisti najemniki, ki so to pravico legalno pridobili pred 6. januarjem lani.

V zadnjih mesecih se tako številni posamezniki, organizacije in organi obračajo na ministrstvo za obrambo s prošnjami za dodelitev, najem ali odkup stanovanj, prevzetih od JA. Iz vsebine prošenj veje prepričanje, da je stanovanje, prevzetih od JA, zelo veliko oziroma bistveno več, kot jih je v resnici.

V izjavi za javnost je ministrstvo za obrambo sporočilo, da stanovanjski sklad nekdanje JA šteje – na ozemlju Slo-

stimulirajo pa visokih tehnologij in znanj. Skratka, vse mečejo v isti koš. »Morali bi gledati tudi na kakovost zaposlovanja, ne pa le na količino, sicer bodo tako zaposleni ljudje čez čas spet postali odvečni,« pravi Erbežnik.

Ko pri nas razvijamo podjetništvo, primanjkuje v prvi vrsti kapital pod primernimi pogoji, v drugi vrsti pa primanjkujejo vladne svetovalne službe, ki bi dajale določena zagotovila. Kot opozarja Aleš Erbežnik, vlada zdaj na tem področju pravi nered. V veliko pomoč pri ustanavljanju podjetja jim je bila firma Videoarts (njihov zastopnik je Videocenter Ljubljana), od katere so si sposojali filme o raznih napakah pri ustanavljanju podjetja.

Veliko težav so imeli tudi pri zaposlovanju mladih, starih od 18 do 22 let, in sicer tistih, ki niso invalidi. To pa predvsem zato, ker je zdajšnja mladina, po njihovem opažanju, brez ambicij, prave odgovornosti, nezainteresirana. Potrebovali so kar leto dni, da so jih »spravili k sebi.«

In kaj svetuje Aleš Erbežnik tistemu, ki se šele pripravlja na ustanovitev lastnega podjetja. »Če je le mogoče, je treba imeti svoj denar. Če si ga pa že moraš kje izposoditi, se je zdaj najbolje obrniti na Sklad Republike Slovenije za razvoj drobnega gospodarstva.« Sami so si namreč izposodili denar od finančne službe in ga nato morali vračati pod zelo težkimi pogoji. Zaradi tega so imeli zadnjega pol leta finančne motnje v poslovanju.

Marija Frančeskin
Sliki: Sašo Bernardi

Slovenski borci pozivajo:

ZAUSTAVITE MORIJO

Medtem ko so se z mednarodnim priznanjem Republike Slovenije in njenim sprejemom v članstvo OZN in KEVS končno uresničile stoletne težnje slovenskega naroda po enakopravnem mestu in vlogi v mednarodni skupnosti, se na prostoru nekdanje Jugoslavije še vedno nadaljujeta groba agresija in brezobzirno nasilje. In to proti državam, katerih suverenost je tudi bila potrjena s sprejemom v članstvo OZN in KEVS.

To barbarsko divjanje, kakršnega Evropa in svet v mirnem obdobju nista nikoli ne videla ne doživela, je že terjalo nad desetisoče življenj – tudi žensk in otrok. Številna mesta, kulturni spomeniki in gospodarski objekti, ki so sad dela več generacij, so porušeni. Zverinski pokoli nedolžnega prebivalstva in nasilje so posledica nacionalističnega fanatizma in šovinizma ter fašistične miselnosti.

Skoraj dva milijona ljudi je moralo zapustiti svoje domove in premoženje, da bi si rešilo golo življenje. Slovenski borci se obračajo na mednarodno skupnost, ki je že obsodila krivce za takšna dejanja, naj tudi z nadaljnjo odločno akcijo, skladno z načeli Listine OZN in KEVS, prepreči nadaljevanje agresije in njeno grozečo širjenje na nova področja. Mednarodna skupnost naj tudi jasno ugotovi odgovornost vrhov razpadajoče JA in velikosrbske politike za takšna nečloveška in uničevalna dejanja. V tem delu je nujno treba odvzeti sleherno legitimnost SFRJ oziroma samozvanim predstavnikom ZR Jugoslavije.

Slovenski borci pozivajo svetovno javnost, zlasti protifašistične in veteranske organizacije, naj se aktivno zavamejo za odločne ukrepe svojih vlad in mednarodne skupnosti za čimprejšnjo prekinitev agresivnih vojaških operacij JA in terorizma paravojaških enot, ki jim neprikrito pomaga in jih oskrbuje JA in Republika Srbija. Zlasti nujna je takojšnja deblokada mest: Sarajeva, Mostarja, Dubrovnika in drugih, ter zagotovitev hitre humanitarne pomoči prebivalstvu, ki se bojuje za golo preživetje.

OŽIVLJANJE PODJETNIŠKE ŽILICE

Kot vse kaže, Slovencem ne manjka podjetniške žilice, čeprav bi se po številnih stečajih in naraščajoči brezposelnosti lahko zdelo drugače. Vendar o tej žilici – pa morda tudi o tem, da smo se začeli dvigati z dna gospodarske krize in počasi stopamo v obdobje oživljanja poslovanja – govori velik odziv na letošnji javni natečaj Tisoč novih delovnih mest, ki ga je razpisal republiški zavod za zaposlovanje in je trajal od 20. februarja do 20. maja.

Po zadnjih podatkih je v tem času na republiški zavod za zaposlovanje prišlo kar 1712 vlog za skupno 7.902 delavca, medtem ko se je lani, na prvi tovrstni natečaj pri nas, prijavilo 957 vlagateljev za skupno 3308 delovnih mest. Po strokovnih ocenah je letošnja akcija presegla vsa pričakovanja. Pri tem so zastopane vse regije.

Spodbudnih 150 tisočakov

Kot smo poročali že zadnjič, je pglavitni čar tega natečaja to, da dobi delodajalec za vsako novo delovno mesto, na katerem zaposli brezposelnega delavca, 150 tisočakov nepovratnih sredstev, če zaposli invalida, pa mu izplačajo 250 tisočakov. To sodi med ukrepe aktivne politike zaposlovanja. Brezposelni pa morajo biti najmanj tri mesece prijavljeni na bližnjem zavodu za zaposlovanje. V ak-

cijo so se vključila tako zasebna kot družbena podjetja.

Daleč največje število vlagateljev je iz vrst malih in srednjih podjetij. Teh je bilo 1806. Takšnih, ki so prosili denar za odpiranje več kot desetih novih delovnih mest, pa je bilo 106. Na petih sejah odbora pri republiškem zavodu za zaposlovanje so do zdaj odobrili 959 vlog za skupno 3061 novih delovnih mest. Za zdaj pa so izplačali 645 vlog za 2018 na novo zaposlenih delavcev. Izplačevanje je namreč odvisno od dotoka financiranja, ki pa zaostaja.

»Naš namen je, da bi bila akcija že poleti uresničena, saj podjetja ta denar nujno potrebujejo. Mnogi so se tudi odločili za investicije,« pravi Milan Pavliha z republiškega zavoda za zaposlovanje.

Očitno je torej, da se je akcija izkazala za dobro spodbudo za oživljanje gospodar-

ske rasti. Zanimivo pa je, da je med tistimi, ki se potegujejo za sredstva, zelo malo takšnih, ki bi odpirali nova delovna mesta za invalide. Ni jih več kot ducat.

Kršilci pred sodišči

Podjetnik mora ob odobritvi sredstev za novo delovno mesto podpisati posebno pogodbo in poročati o njenem uresničevanju določeni enoti zavoda za zaposlovanje. Nekaj podpisnikov lani pogodb ni izpolnilo, čeprav so tedaj zaradi vojne uresničevanje podaljšali s treh na šest mesecev. Za tiste, ki obveznosti iz pogodbe niso izpolnili, že tečejo postopki pred sodiščem. Najpogostejše se dogaja, da ne zaposlijo toliko novih delavcev, kot dobijo denarja. Ali pa kakšnega delavca odpustijo, ne zaposlijo pa novega.

Medtem ko smo lani doživljali pravicato poplavo navdušenega odpiranja novih delovnih mest s področja trgovine, je bilo tega letos veliko manj. Pojavljajo pa se nova področja za zaposlovanje, kot je denimo gradbeništvo, s katerim se

zdaj ukvarjajo tudi zasebna podjetja. Če sodimo po vlogah, so letos zastopane različne panoge, od lesne do galanterijske, pa tudi razne intelektualne dejavnosti, inženiringi in podobno.

Tako družbena podjetja kot zasebniki odpirajo nova delovna mesta za vse stopnje izobrazbe. Med vlagatelji so tudi obrtniki, ki nameravajo na novo zaposliti tudi po dvajset ljudi in več. Na splošno pa zasebni podjetniki zaposlujejo največ od osem do deset delavcev. Po prijavah sodeč zaposlujejo majhni, srednji in veliki podjetniki na novo v povprečju 4 do 6 delavcev. Pri malih pa je povprečje dva na novo zaposlena delavca.

Zavodi za zaposlovanje nudijo novopečenim podjetnikom tudi svetovanje. Vsekakor pa bo treba podjetniško žilico Slovencev začeti razvijati že v srednji šoli tako, kot imajo to urejeno drugod v razvitem svetu. Nadejajo se, da bo do ustreznih sprememb v šolskih programih že prišlo v naslednjem letu.

Marija Frančeskin

Peter Porenta

Razsulo institucij

V zadnjih letih smo s kulturniškimi denarjem uspeli obpoviti pročelja mnogih kulturnih hramov, ki so sami po sebi tudi spomeniki velike vrednosti.

Spremenjeni družbeni odnosi pa niso prinesli hkrati tudi prenove institucij znotraj hiš in kolektivov. Vsa kulturniška zakonodaja stoji in jo snujejo na novo, njena temeljna vsebina pa še ni bila predstavljena. Razprave namreč ostajajo na globalni vsebinski ravni, ki vedno znova ugotavlja, da je zakonodaja treba posodobiti.

V teh razmerah se očitno znova zatika v Operi in baletu SNG Ljubljana, ki je medtem postala samostojna institucija. Kriza tega kolektiva in njegovega vodenja je latentna že več kot desetletje. Njeno bistvo je v temeljito porušenem ravnotežju med formalno organizacijo in dejanskim stanjem.

Dejansko stanje kaže, da neformalna organizacija vedno znova preseže institucionalno hierarhično določeno organiziranje in tako nastane kaos.

Pokojni Bojan Štih je rad dejal, da čim se v umetniških hišah ne dela, prične svoje opravljati klanovstvo vseh vrst.

Sedanji položaj ljudi v kulturi niti ni posebej katastrofalen, le denarja za delo ni dovolj ali pa je to delo organizirano in vodeno prerazkošno.

Tako smo izgubili Vesno, pa Vibo in sedaj je na vrsti Opera. Spremenjene razmere se silno hitro pokažejo v institucijah. To so okorni sistemi in se spreminjajo težko in predvsem počasi, vendar samo takrat, ko ljudje v njih priznajo in upoštevajo avtoriteto. Tu pa je temelj umetniških kulturniških združ.

Milan Bratec

Gradbinci – ljubiteljski likovniki

Ob dnevu gradbincev so v predzdverju velike sejne dvorane v Domu sindikatov pripravili razstavo likovnih del, ki so nastala v slikarski koloniji velenjskega Vegrada. Foto: Sašo Bernardi

Marjan Bradač:

Aforizmi

Mnogi politiki so kot koklja, ki piščance vodi naravnost – v lisičji brlog.

Kaj ko bi namesto o tehnoloških malo spregovorili – o političnih presežkih?

Epidemija divjega lastninjenja je posledica – razmnožitve »gospodarskih podgan«.

Odgovornim ni mar za živinorejo, dokler lahko – molzejo potrošnike.

Nobena vojna ujma ni tako škodljiva – kot poplave praznih besed.

Mnogi preveč iščejo rešilno bilko – v karieri idejnih nasprotnikov.

S tanki se ne da deaktivirati – »socialne bombe«!

Kljub močnim padavinam je še vedno nevarnost – »požarov« v politiki.

Kdor v politiku vidi »odrešenika«, sodi – med krivoverce.

Za eksplozijo cen je vedno kriv – politični »zeleni pulfer«.

Kljub tolikim insekticidom še vedno ni sredstva – proti finančnim krvosesom.

Strela lahko večkrat udari na isto mesto, če ima izvor – v političnem »oblaku«.

Ležal sem na mehki travi polja ljubljanskega. Nad mano je sijalo sonce in me gredo s toplimi svojimi žarki. Po dve tisoč letih sva se zopet videla s tem orjakom in velikim prijateljem človeštva. Vedno je še tičalo sredi velikanskega obnebjja; vse pod njim se je izpremenilo, toda sonce samo je ostalo, kakršno je bilo takrat, ko ga je Stvarnik izpustil iz rok. Zagledal sem se tja v Kamniške planine; prebile so stoletne viharje in krasne kakor nekdaj mejile krajino. Obrnil sem pogled proti beli Ljubljani. Mnogo se ni bila razširila. Obkrožalo jo je visoko zidovje, za zidovjem pa skoraj nisem mogel prešteti cerkvenih stolpov.

»Dolgo časa si spal, prijatelj!« me odgovori nekdo. Ozrem se za glasom. Blizu mene, tik njive, obsejane z repo, je čepel na zemlji plešast človek, siromašno oblečen. Marsikako zaplato si je bil prikopal na sukno, in palec na desni nogi mu je gledal iz obuvala, ki si ga je bil ovil z brezovo trtico. V roki je imel olupljeno repo, ki si jo je ravnokar izpulil na sosednji njivi in jo sedaj glodal. Ta mož se je torej ponižno oglašil, in sicer latinski, dasi ne preklasično. Ker sem tiste dni govoril vse jezike sveta, sem mu odgovarjal brez težave.

»Dolgo si spal!« Prijezdil si na temle konju, toda že v sedlu si spal, in vsak trenutek sem menil, da padeš na tla!«

Šele sedaj sem opazil konja, obloženega z obilno prtijago, Pasel se je po livadi in se ni menil za naju. »Hvala ti, Azrael!« sem dejal sam v sebi, »da si tako izvrstno skrbel zame!«

»Ko si se hotel zgruditi s sedla,« nadaljuje oni, »sem te prestregel in te položil semkaj na travo!«

»Iskreno se zahvalim.«

»Ako se ne motim,« reče zopet, »tedaj si tujec, ki ga je usoda zanesla v našo krajino!«

»Pravo si pogodil,« mu odgovorim. »Tujec sem, dasi je nekdaj oko moje že gledalo to ravan.«

Ivan Tavčar:

»Od kod prihajaš, brat in prijatelj!« me vpraša.

»Visoko od zgoraj.«

»Torej z visokega severa? Morda iz krajev, kjer vlada narod sibirski republika?«

»Iz tistih krajev!«

»Kakih novic nam prinašaš?«

»Ničesar posebnega, česar bi že ne vedeli.«

Prvi moj pozemeljski znanec je bil videti zelo radoveden.

»Torej je resnica,« me povprašuje živahno, »da sta se kardinal iz Varšave in ruski car merila na ravninah smolenskih in se ljuto borila ves teden?«

»Tako je, kakor govoriš!« odgovorim jaz.

»In kónčno je res zmagała njega eminenca in uničila belega carja?«

»Tudi to se je zgodilo.«

»Sedaj je daljna Rusija poslušna kardinalu iz Varšave, in resnica je, da je zadnji Romanov pobegnul k cesarju združenih severnoameriških držav, kakor se nam je poročalo?«

»To je resnica.«

Navdušeno je vzkliknil: »Kako velika je moč svete cerkve!«

Ali sedaj, ko me je izprašal toli temeljito, ga pričnem izpraševati še jaz.

»Tujec sem,« mu rečem, »inopotujem že dolgo. Obhodil sem mnogo dežela, ali semkaj sem dospel ravnokar. Nisem še dobil brata, ki bi me poučil o tukajšnjih krajih in rodovih. Bodi mi prijazen in razjasni mi, kar mi je še temno in nejasno!«

»Moja prijaznost ti bodi veren hlapec!« mi odgovori takoj.

»Imenuj mi to deželo in mesto, čigar ozidje se dviga pred mano!«

»To mesto je Emona, in o njega prvi zgodovini vemo samo to, da je bilo od nekdaj sedež slavnoznanih škofov.«

»In dežela, kako se imenuje?«

4000

(4.)

»Papeževa provincija številka LII.«

»Papeževa provincija!« se začudim. »In kje so druge številke?«

»Samo v osrednji Afriki jih je petnajst!« mi odgovori ponosno.

Čudil sem se sam v sebi nekaj časa. Potem pa boječe vprašam:

»Kdo vam je vladar?«

»Prvi vladar je papež.«

»Rimski papež?«

»Vidi se ti,« mi veli porogljivo, »da si tujec in da slabo poznaš zgodovino. Kje so časi, ko so še naši papeži imeli svoj sedež v Rimu!«

»In kje stolujejo sedaj?«

»To bi moral vendar vedeti.« Ko je sveti Gregor CCXXII dal na Kapitolu usmrtiti poslednjega laškega kralja, se je preselil s kardinali svojimi, katerih je bilo takrat samo tri tisoč, v Afriko, in od tedaj stolujejo papeži naši v starodavnem Timbuktulu!«

»Hvala ti za pojasnilo! In kdo je drugi vaš vladar?«

»Premilostivi naš nadškof ljubljanski.«

»Nekdaj so vladali tukaj avstrijski cesarji,« sem omenil ponižno.

»Ti vladajo še, toda le po imenu.«

»Po imenu? Pojasni mi to, prijatelj!«

»Najvažnejša zgodovina ti je popolnoma neznana! Leta 3992, se je uprl nadškof ljubljanski in kardinal iz Zagreba mu je prišel na pomoč. Cerkvene čete – na desnem krilu jim je veleval kaplan Trnovski – so se zgrabile z vojsko avstrijsko in jo razteple in premagale na Ptujskem polju.«

»Da, da, prijatelj!« nadaljuje ponosno. »Na Ptujskem polju se je bila tista zmagonosna bitka! Od tedaj smo papeževa provincija številka LII, in Dunaj nam mora vsako leto plačevati danj.«

»Kakšen je ta danj?«

»Petdeset tisoč centov voščenih sveč, kar ni malenkost sedaj, ko je vosek toli drag.«

»Sedaj, ko si me prijazno poučil o političnem razmerju, pouči me še, kakšen jezik govori ljudstvo po teh krajinah?«

»Tudi to ti razložim. Občevalni jezik je latinski, in vsi olkanci ga govorimo. Tudi seljaki ga večinoma že govorijo, samo nižje ljudstvo govori star, pozabljen jezik, in sicer vsaki dve uri drugače. Učenjaki še nismo edini, kakov jezik je to; nekateri trdijo, da je ostanek stare tatarščine, drugi zopet, da je to nekdajni turški jezik.«

»In nemščina?« sem vprašal.

»Ta se že tisoč let ne govori več.«

Prijetno mi je zazvenel ta odgovor na novoustvarjena ušesa. Ali ni se mi videl verjeten, zato vprašam začuden: »Kako to?«

Odgovori mi: »Ne poznaš li dekreta nadškofa Janeza devetindevetdesetega? Ta dekret prepoveduje nemški jezik enkrat za vedno.«

»Zakaj?«

»Vzroki so tehtni. Največji grešnik, kar jih kdaj porodila zemlja, je bil prekleti Martin Luther! Ta je pisaril pohujšljive svoje knjige v nemščini, in zategadelj je blaženi nadškof Janez prepovedal to govorico. Že tisoč let se ni čula v nas nemška besedica!«

Všeč mi je bil spomin na tega nadškofa, samo žal mi je bilo, da ni živel leta 1891., ko bi ga bili Slovenci potrebovali toliko bridko.

Znanec moj je pohrustal v tem času svojo repo. Vstal je in izpregovoril elegično:

»Sonce že zahaja, in mrak me sili v mesto. Ako hočeva v pravem času dospeti k mestnim vratom, je

čas, da odrineva. Ako hočeš v mesto, ti bom spremljevalec, kakor si ne moreš želeti boljšega!«

»Spremistvo tvoje me bo osrečilo!« sem odgovoril hvaležno.

»Ako mi odšteješ nekaj novcev, ti peljem konja, zakaj za te korake ni vredno, da bi splezal na sedlo!«

Odštejem mu nekaj drobiža, in na vse strani mi izraža hvaležnost svojo, ko ga spravljva v žep. Nato prime konja za povodec in krene po ozki stezi proti mestu.

Spotoma vprašam: »Ali stanuješ v mestu?«

»V mestu, kje pa drugje!«

»Zdi se mi, da nimaš preobilo dohodkov?«

»Kaj hočeš,« mi odgovori ponižno, »saj sem samo profesor na vseučilišču.«

»Profesor na vseučilišču!« vzkliknem.

»Da, na vseučilišču svetega Simplicija!«

»Kaj predavaš?«

»Učencem svojim razlagam teorijo blaženega Antona od Kala. Toda naj se ti ponudi prilika, da boš poslušal predavanje moje, ako prideš na vseučilišče svetega Simplicija!«

Takrat sem že sklenil v duhu, da obiščem to svetovnoznano vseučilišče. Za sedaj ga vprašam:

»Kakšne dohodke imaš od profesure svoje?«

»Ti dohodki niso nikakor neznatni.« Na teden mi izplačuje škofova blagajnica po dve liri; poleg tega imam privilegij, da se smem brezplačno najesti na kapiteljskem polju, kadar hočem.«

»To repišče je torej kapiteljsko polje?«

»Tako je, in često sem tukaj večerjal že prav izvrstno!«

»Vidiš, to so res posebne sitnosti!« mi odgovori.

»Nam vseučiliškim profesorjem morajo nadškofovi dvorni čevljarji brezplačno napravljati obutev. Vrstimo se drug za drugim. Sedaj je na vrsti naš rector magnificus – tisti, ki tako smešno predava o sandalah svetega Antona – in to je tanko in nezatno člo-

veče, ki prav počasi trga obutev svojo! Jaz pa moram čakati, dasi mi palec na nogi gleda beli dan, kakor bi ne bilo ni čevljarjev ni usnja na svetu!«

Priznal sem, da mu je v tem oziru usoda dokaj žalostna.

»Sicer pa človek izhaja prav lahko,« mi zatrjuje, »tem laže, ker imam postranskih dohodkov!«

»Kakšni dohodki so to?«

»O velikih praznikih,« mi odgovori, »zvoni v stolpu svetega Nikolaja, kar mi na leto donša nekaj lir. Vendar je že tudi v tem slabše,« pristavi vzdihovaje.

»In kako to?«

»Kako to? Ker se že do mallega ponujajo vsi profesorji vseučiliški da bi zvonili v stolpu svetega Nikolaja!«

Ko mu ne odgovorim ničesar, še doda:

»In kako se nam kraje kruh, nam, ki smo vendar stari in izkušeni učenjaki!«

Prikorakala sva malone do mestnih vrat. Že se je dvigalo pred nama visoko obzidje in že sva opazila mnogoštevilne straže, ki so hodile po tem ozidju. Stopila sva na most, ki se je razpenjal nad mestnim jarkom, neposredno pred orjaškim portalom. Zdajci se pripelje po prašni cesti za nama gosposka kočija. Pred njo so bili vpreženi štirje tolsti konji, ki so s kopiti teptali po prahu, da se je dvigal kar v oblakih. Profesor z vseučilišča svetega Simplicija se ponižno umakne, se globoko pokloni in sname obrabljeni klobuček. Rejen človek je sedel v tem vozu in se leno valjal po mehkih blazinah. Na prsih se mu je bleščalo nekaj redov, torej je bilo popolnoma upravičeno, da se na naju niti ozrl ni. Pri mestnih vratih je hitela straža v orožje. Začula so se ostru povelja in vojaki so prezentirali.

Potem je bliskoma vse izginilo v mesto.

»Kdo je bil ta dostojanstvenik?« vprašam radovedno. »Izkazujejo mu vojaške časti!«

Nadaljevanje prihodnjič

Stavka v Črnomlju

DELAVCI GORENJA KOMPRESORJI
OSTALI BREZ DELA IN LASTNINE

Nad črnomaljskim gospodarstvom in še zlasti nad socialnim položajem delavcev so se začeli zgrinjati na moč temni oblaki. To še zlasti velja za delavce, zaposlene v obratih (nekdanjih tozdogov), katerih matična podjetja niso registrirana v tej občini. Nekatera podjetja preprosto ukinjajo dejavnost teh obratov, delavci pa seveda ostajajo brez dela na cesti. V obratu »Program kompresorji«, ki deluje pod okriljem Gorenja oziroma podjetja Gospodinjski aparati pa so delavci skočili pokonci, ker se jih skuša vodstvo podjetja znebiti tudi brez poštene odpravnine. Kar je preveč, je preveč, so menili in sklenili, da bodo svoj človeški odhod iz tovarne izsilili s stavko. Zakaj pravzaprav gre?

Tovarna v Črnomlju je začela obratovati leta 1980, nastala pa je na podlagi pogodbe med Gorenjem in znano dansko firmo Danfoss. Delavci poudarjajo, da je bila tovarna zgrajena z ugodnimi republiškimi krediti in naj bi ob otvoritvi veljala 27 milijonov DEM. Proizvodnja je stekla brez težav. Gospodarjenje pa se jim je kazalo ugodnejše od tistega, ki ga je predvideval projekt. Tako je 180 zaposlenih izdelalo 3400 kompresorjev na dan, kar pomeni, da so z 10 odstotki manj ljudi, kot so jih predvidevali investicijski načrti, naredili za 5 odstotkov več. Stvar je tako nemoteno tekla 10 let. Tovarna nikoli ni imela izgube. Na leto so naredili približno 900.000 kompresorjev in zanje v bruto iztržku dobili 54 milijonov mark. Glavni odjemalec kompresorjev je bilo kajpak Gorenje Gospodinjski aparati, nekaj so jih prodali Gorenje Biri v Bihaču, manjše količine (kaki 5 odstotkov) pa so izvozili na Kitajsko.

Črnomlajci so v tej tovarni do leta 1990 poslovali kot tozdog, vendar poudarjajo, da so bili tudi kot taki popolnoma vezani na odločitve vodstva Gospodinjskih aparatov. Popolna združitev z njimi leta 1990 tako ni pomenila bistvenih vsebinskih sprememb. Vsaj takrat je kazalo tako. Člani stavkovnega odbora poleg tega tudi niso pozabili povedati, da je imel tozdog v Črnomlju ob združitvi pozitivni saldo na žiro računu in za kakih 10 milijonov DEM obratnega kapitala v materialu in izdelkih.

Investicija splavala po vodi

Kako je lahko prišlo do tega, da danes Gorenje ukinja proizvodnjo kompresorjev v Črnomlju, zaradi česar bo ostalo brez dela blizu 100 delavcev? Odgovor predstavnika Gorenja, ki vodi ta obrat, je bil zelo kratak: proizvodnja je zastarela, na svetovnem trgu je od 30 do 40 odstotkov večja ponudba kompresorjev od povpraševanja, njihova cena pa je od 10 do 15 DEM manjša, kot so jo sposobni doseči z lastno proizvodnjo. Lepo! Za vodstvo Gospodinjskih aparatov je s tem stvar

v gospodarskem pogledu rešena. Obrat naj bi šel v likvidacijo. Delavcem v Črnomlju pa je glede tega ostala kopica nerešenih vprašanj.

Najprej se seveda sprašuje, kaj je vodstvo Gospodinjskih aparatov delalo deset let. Mislijo kajpak na posodabljanje proizvodnje, ki bi zagotavljala njihovo konkurenčnost. Tembolj, ker so imeli v obratu dobro plačanega človeka, ki naj bi skrbel za njihov razvoj in ki očitno zanj ni ničesar storil. Ta zgodba pa je zanimiva še spričo neke ne tako nebištvene podrobnosti. V Črnomlju, najbrž pa tudi v Velenju, so se očitno zavedali, da se čas desetletni proizvodnji hermetičnih kompresorjev izteka. Prav zato so že pred letom 1990 začeli razmišljati o proizvodnji novega kompresorja. Zanj je bil narejen (v Črnomlju) tudi že projekt, investicija pa naj bi stekla iz republiških sredstev. Mišljeno je bilo tako, da bi Gorenje proizvodnjo kompresorjev v celoti prepustilo Rotomatiki iz Spodnje Idrije, kar se je v nekem smislu tudi zgodilo. Toda kako?

Člani stavkovnega odbora so nam povedali, da je Rotomatika iz tega naslova dejansko prejela 7 milijonov DEM, ki pa jih je porabila sama, Črnomelj pa se je lahko le obrišal pod nosom. Sprašujejo se tudi, po kakšnem ključu je minister Rejc dal ta sredstva Idrijčanom, ki naj bi investirali v Črnomlju, pa tega niso storili. Je imela prste vmes (krščanskodemokratska) poli-

Kam je šlo 7 milijonov DEM?

Na pogajanjih s predstavniki vodstva Gorenja GA, 17. 6. 1992 od 14.00 do 19.30 smo dosegli kompromisne sporazume v točkah 2., 3. in 5. V točki 1., ki zahteva odgovornost za slab razvoj in nepravčasno prestrukturiranje Programa kompresorji, vodstvo Gorenja GA ne pristane na naše minimalne zahteve. Kljub naši pripravljenosti, da se s podpisom sporazuma o točkah 2, 3 in 5 stavka zaključi, je vodstvo Gorenja GA (g. Bahun) postavilo dodatno zahtevo, da se odpovemo zahtevam, ki so predmet arbitražnega postopka reševanja presežnih delavcev in nestavkovnih zahtev.

Zato je sklep stavkovnega odbora, da stavko nadaljujemo in se vrnemo k izhodiščnim stavkovnim zahtevam. Ugotavljamo, da vodstvo Gorenja GA namenoma zaostruje situacijo.

Razširjamo stavkovne zahteve z vprašanjem, kdo in kako je porabil denarna sredstva v vrednosti 7 milijonov DEM, ki jih je Ministrstvo za industrijo in gradbeništvo R Slovenije namenilo za prestrukturiranje Programa kompresorji v Črnomlju, in kaj je storilo vodstvo Gorenja GA, da bi se ta sredstva resnično usmerila v Črnomelj?

Predsednik stavkovnega odbora
Bojan Brus

tika? Predstavniki Gorenja je na ta vprašanja zmigoval z rameni, češ da je to treba vprašati v Spodnji Idriji oziroma na ministrstvu.

Delavci zahtevajo pošteno slovo

Kljub temu pa se zdi, da stvar le ni tako preprosta. Gorenje bi moralo namreč odgovoriti na vprašanje, zakaj so pravzaprav Gospodinjski aparati ukinili tozdog v Črnomlju. Stvar ni tako nepomembna, če vemo, da gre proizvodnja zdaj v tiho likvidacijo, da bodo delavci ostali brez dela, lastnina pa bo ostala Gorenju. Po nekaterih informacijah naj bi črnomal-

ski izvršni svet že leta 1989 opozarjal na ta problem, vendar je moral zaradi višjih republiških političnih interesov obmolkniti.

Kakor koli je že bilo, zdaj je, kar je. Je pa tako, da se je del

delavcev iz obrata v Črnomlju prežaposlil v novoustanovljeni firmi EKI, katere ustanovitelj je Gorenje Gospodinjski aparati, dela po projektu, ki so ga pripravili v Metalflexu. Proizvodnja, ki je lon posel, poteka v najetih (800 kvadratnih metrov) prostorih obrata Kompressorjev. V firmi EKI, ki posluje praktično brez lastnega premoženja, je našlo delo 69 v glavnem nižje kvalificiranih delavcev iz Kompressorjev, kakih 10 pa jih v njej dela po pogodbi. Drugih 92 delavcev pa je z ukinjivjo proizvodnje kompresorjev ostalo kot tehnološki presežek, ki naj bi se reševal po znanih postopkih: šestmesečni odpovedni rok, odpravnina, potem pa zavod. Prav na tej točki pa so nastali zapleti, saj delavci niso zadovoljni s tistim, kar so jim glede tega ponudili v Gorenju. Ker so propadli vsi poskusi, da bi z vodstvom iz Velenja našli skupni jezik, jim pač ni preostalo drugega kot stavka. Trenutno držijo v rokah še (ne)dokončano proizvodnjo, potem pa jim očitno ne bo preostalo nič drugega, kot da zasedejo proizvodne prostore in si ne dajo izpuliti iz rok »svoje« lastnine, ki naj bi bila po nekaterih knjigovodskih ocenah vredna 8 milijonov DEM, medtem ko naj bi bila na trgu vredna precej manj. Delavci v Črnomlju so trdno odločeni, da ne bodo poceni prodali svoje kože, pri čemer jim stoji ob strani predvsem območni svobodni sindikat.

Ivo Kuljaž

NEUE SLOWENISCHE KUNST

Koper: Neznanci so v Ankaranu porušili spomenik Alešu Beblerju-Primožu. Danijel Starman doslej v zvezi s tem še ni sprožil interpelacije v skupščini R Slovenije o ugotavljanju odgovornosti notranjega ministra Igorja Bavčarja. Pričakujemo, da bo to storil v najkrajšem času.

»Popravljanje« starih krivic povzroča vse več novih

POVOJNI RAZLAŠČENCI POTRKALI
TUDI PRI MILANU KUČANU

Da bo zakon o denacionalizaciji ob odpravljanju starih krivic povzročal nešteto novih (in sprožil številne ustavno-pravne spore), smo v DE napovedali, še predno ga je skupščina sprejela. In prav to se zdaj dogaja, še zlasti v zvezi z zahtevami po vračanju gozdov in arondiranih kmetijskih zemljišč nekdanjim lastnikom. Poglejmo, zakaj!

Osnovno načelo glede vračanja podržavljenega premoženja, ki ga je uveljavil Zakon o denacionalizaciji, je vračanje v naravi. Pri tem pa omenjeni zakon celo izrecno dopušča drobljenje gozdnih površin. Zakoniti upravičenci do vrnitve gozda v naravi so namreč fizične osebe – za katere pa ni nujno, da imajo status kmeta – ter Cerkev. Dodatno določa upravičence do vrnitve gozda (v 72. členu) osnutek Zakona o gozdovih. Tako naj bi gozdove, ki so bili pred drugo svetovno vojno lastnina občin, vrnilo občinam; vlada (varianta: Skupščina RS) pa naj bi smela gozdove prenesti tudi v last lokalnih skupnosti. V Sloveniji naj bi torej nastala takšna (specifična, edinstvena v Evropi) lastniška struktura gozda:

- velik del gozdov naj bi prešel v last Cerkve (Cerkev naj bi postala veleposestnik);
- razdrobljeno lastništvo fizičnih oseb, kmetov in nekmotov – čistih lastnikov;
- gozdovi v lasti občin in lokalnih skupnosti;
- državni gozdovi (preostanek gozdov naj bi – po opravljeni denacionalizaciji oz. razdelitvi – prešel v Sklad kmetijskih in gozdnih zemljišč).

A kar je bistveno: osnutek Zakona o gozdovih predvideva odvzem gozdov gospodarskim organizacijam.

Gospodarska zbornica: Gozdovi so javna dobrina

Razumljivo, da Gospodarska zbornica RS ob takšnih namerah avtorjev »denacionalizacijsko-gozdne« zakonodaje ni mogla ostati tiho; njena uresničitve bi bila preveč uničujoča za slovensko gospodarstvo. Storila bo vse, sprožila je o tem tudi že ustavni spor, da bi – glede na ekonomsko občutljivost gozda ter glede na majhnost celotne površine Republike Slovenije – prav vse gozdove opredelili kot dobrino posebnega pomena. V zborničnem Združenju gozdarstva in lesne industrije namreč sodijo, da mora zakonodajalec – če se že loti pisanja zakona, da bi odpravil krivice, ki so jih doživeli poveljni razlaščenci – misliti tudi na gospodarske in socialne učinke posameznih določil, ki jih piše, ne upoštevati le ideoloških in strankarskih.

Zakonodajalec bi moral zato pri izpopolnjevanju osnutka Zakona o gozdovih upoštevati zlasti naslednja dejstva:

Zaradi ekoloških, socialnih in gospodarskih funkcij so slovenski gozdovi nedvomno naravno bogastvo – dobrina javnega pomena, javni interes naj zato predstavlja tudi okvir za urejanje vprašanj gospodarjenja z gozdovi in s tem povezanim razmerjem, vključno z opredelitvijo lastninske pravice

nad gozdom in njenimi omejitvami.

Podržavljenje gozdov, s katerimi zdaj gospodarijo gozdnogospodarske organizacije, je sicer možen (celo priporočljiv) način lastninjenja. Vendar se zastavlja vprašanje, kakaj enoten pristop k lastninjenju vseh gozdov v družbeni lasti. Po ustalitvi lastninskih odnosov bomo namreč poznali dvojje vrst lastninskih razmerij glede gozdov, in sicer gozdove v javni lasti ter gozdove v zasebni lasti – slednji bodo last posameznika, podjetja ali kakšne druge združbe. Vprašanje je, zakaj po-

državiti z zakonom o gozdovih tudi gozd v družbeni lastnini, katerega upravljaalec je drugo podjetje (t. j. ne gozdnogospodarska organizacija). Takšen gozd ali kmetijsko zemljišče je že organizirano v pridobitni namen, zato tovrstno podržavljanje ne bi bilo smotno.

Agrokombinati: In kje je naše vloženo delo

Z veljavnim zakonom o denacionalizaciji in novo lastninsko kmetijsko-gospodarsko zakonodajo, ki podjetjem odvzema pre-

moženje, ni nezadovoljna le Gospodarska zbornica RS; oglasili so se tudi že številni dosedanja upravljalci družbenega premoženja z drugih gospodarskih področij. Tako je tudi zbornično Združenje kmetijstva ter kmetijske industrije – v imenu šestih podjetij te industrije – že sprožilo spor pred ustavnim sodiščem, da bi zaščitilo svoje interese.

Kakšen bo rezultat postopkov, ki so sproženi (po neuradnih podatkih je vsaj še osem podjetij sprožilo ustavni spor zaradi krivičnih določil, vendar so to storila preko svojih odvetnikov), je seveda negotovo napovedati. Toda dejstvo je, da imajo podjetja, kot so KŽK Kmetijstvo Kranj, Agrokombinat Maribor, Agrokombinat Krško, Hmežad Kmetijstvo Žalec, Agrogorica Kmetijstvo Vipava, Mlinopek Murska Sobota (vsa našeta spodbijajo določila zakona o denacionalizaciji za vračanje arondiranih zemljišč) ter Kras Sežana, Agrotehnika Gruda

Razlaščenci postajajo neučakani

Zaradi vsega tega tudi ni nič čudnega, da je Združenje razlaščencev, ki je medtem že preraslo v politično stranko, čedalje bolj nestrpno in da želi tudi s pritiski na vodstvo države čim prej doseči izvajanje zakona o denacionalizaciji, kakršen je bil sprejet.

Tako sta dr. Edo Pirkmajer, predsednik Slovenske gospodarske stranke, in Franc Izgoršek, predstavnik Združenja lastnikov razlaščenega premoženja, Milana Kučana, predsednika Predsedstva RS, že seznanila s počasnostjo ter celo z novostmi pri uresničevanju zakona o denacionalizaciji. Kategorično sta nasprotovala divjim privatizacijam, ki da so postale že skorajda narodni šport. Zahtevala sta, da skupščina nemudoma sprejme zakone o lastninjenju ter odškodninskem skladu, poleg tega pa sta predlagala tudi ostrejšje ukrepe proti kršiteljem zakonov. Predvsem sta zahtevala, naj država jamči za obveznice odškodninskega sklada.

Milan Kučan jima je (v družbi z Ivanom Omanom, članom Predsedstva RS, in Mihom Kozincem, ministrom za zakonodajo, odgovoril, da je potrebno zakone, ki so bili sprejeti, zakon o denacionalizaciji je že eden takšnih, absolutno spoštovati. Predsedstvo Slovenije bo zato predlagalo vladi in parlamentu, da nemudoma ugotovita, kako se uresničuje zakon o denacionalizaciji, pa tudi, kakšni so pogoji za sprejem lastninske zakonodaje.

Vinko Blatnik

